

Attica Economic Review

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2020

*«Οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας μετά την
τουριστική περίοδο»*

Αύγουστος 2020

Περιεχόμενα

1. Πρόλογος
2. Ειδικό θέμα: *Το αποτύπωμα της πανδημίας στον τουρισμό*
3. Διεθνές περιβάλλον
4. Οικονομικό κλίμα
5. Βραχυπρόθεσμοι δείκτες
6. Δημοσιονομικά
7. Τραπεζικά
8. Ενέργεια, υποδομές, περιβάλλον

- Η ελληνική οικονομία διανύει το -διαχρονικά- **πλέον κρίσιμο τρίμηνο** για την τάση του εγχώριου προϊόντος στο σύνολο του εκάστοτε έτους. Το άνοιγμα των ξενοδοχείων και η εκκίνηση των διεθνών πτήσεων έως την αρχή του Ιουλίου, είχαν ως αποτέλεσμα **να μην χαθεί πλήρως η τουριστική περίοδος**, με τους όποιους περιορισμούς στη λειτουργία των επιχειρήσεων για υγειονομικούς λόγους, καθώς και τις καθυστερήσεις στην προετοιμασία τους λόγω lockdown.
- Η διαφοροποίηση των κατά τόπους εξελίξεων σχετικά με το υγειονομικό ζήτημα κατά το τρίτο τρίμηνο κατέστησε αναγκαία την εκ νέου λήψη μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας. Έως τώρα, αυτά ήταν σαφώς ηπιότερα εκείνων της προηγούμενης άνοιξης. Συνολικά, **η εξάπλωση του νέου κορωνοϊού στην Ελλάδα παραμένει αρκετά ηπιότερη** από ό,τι στον μέσο όρο της ΕΕ, σε ευρωπαϊκές χώρες της Μεσογείου και σε χώρες των Βαλκανίων.
- Οι **παρεμβάσεις πολιτικής**, συνεχιζόμενες και νέες, μετριάζουν τις επιπτώσεις της πανδημίας στην εγχώρια οικονομική δραστηριότητα. Με βάση τα πρόσφατα στοιχεία για το ΑΕΠ της Eurostat, **η ύφεση στην Ελλάδα το δεύτερο τρίμηνο δεν διέφερε ουσιαστικά από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης**, αλλά ήταν ως αναμενόταν ιδιαίτερα ισχυρή, στην περιοχή του 15%. Επίσης ήταν χαμηλότερη σε σύγκριση με τις χώρες του ευρωπαϊκού νότου (Ισπανία, Ιταλία, Πορτογαλία).

- Το lockdown είχε ισχυρές επιπτώσεις το δεύτερο τρίμηνο στις εξαγωγές και την ιδιωτική κατανάλωση. Από την άλλη πλευρά, η κάμψη των επενδύσεων ήταν σχετικά ήπια. Το **καλό επενδυτικό περιβάλλον διατηρήθηκε** και αποτυπώνεται στο ιστορικά χαμηλό επιτόκιο της πρόσφατης έκδοσης 10-ετούς ομολόγου του ελληνικού δημοσίου, με σημαντική ζήτηση, βάσει του υψηλού επιπέδου των προσφορών.
- Τα εντονότερα προβλήματα λόγω του COVID-19 σε άλλες χώρες, ορισμένες με σημαντικό μερίδιο στις εισπράξεις του εγχώριου τουρισμού, αλλά και η γενικότερη αβεβαιότητα για την εξέλιξη της πανδημίας παγκοσμίως, ασκούν **ισχυρές πιέσεις στη διεθνή τουριστική κίνηση στην Ελλάδα** και κατά το τρίτο τρίμηνο. Στο **ειδικό θέμα του παρόντος δελτίου** παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά του διεθνούς τουρισμού εγχώρια τα τελευταία έτη, καταγράφονται οι πλέον σημαντικές τάσεις στον τομέα φέτος και οι πολιτικές για την υποστήριξή του εντός της υγειονομικής κρίσης.
- Οι παρεμβάσεις πολιτικής έχουν ισχυρό δημοσιονομικό αντίκτυπο. Για τον περιορισμό των επιπτώσεων της πανδημίας στην Ελλάδα και την ανάκαμψή της μέσο-μακροπρόθεσμα, χρειάζεται εφεξής μεγαλύτερη εστίαση της ασκούμενης πολιτικής σε παρεμβάσεις με αυτό το περιεχόμενο, π.χ. στο νέο Αναπτυξιακό Σχέδιο και την υλοποίησή του. Άλλωστε, θα συμβάλλουν στην αξιοποίηση των πόρων του **Ταμείου Ανάκαμψης** της ΕΕ.

2. Ειδικό θέμα

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2020

Το αποτύπωμα της πανδημίας στον τουρισμό

Περιορισμοί

- 9 Μαρτίου: Σταδιακή αναστολή διεθνών πτήσεων
- 12 Μαρτίου: Κλείσιμο χώρων διασκέδασης και ψυχαγωγίας
- 14 Μαρτίου: Κλείσιμο εμπορικών κέντρων – εστιατορίων
- 16 Μαρτίου: Κατ' οίκον περιορισμός 14 ημερών σε όποιον εισέρχεται στην ελληνική επικράτεια
- 23 Μαρτίου: Επιβολή του μέτρου της προσωρινής απαγόρευσης λειτουργίας τουριστικών καταλυμάτων συνεχούς λειτουργίας, στο σύνολο της Επικράτειας

Άρση περιορισμών

- 25 Μαΐου: Πλήρης άρση στις ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες και επαναλειτουργία επιχειρήσεων εστίασης
- 1 Ιουνίου: Άρση αναστολής για ξενοδοχεία 12-μηνης λειτουργίας
- 15 Ιουνίου: Έναρξη πτήσεων εξωτερικού μόνο στα αεροδρόμια «Ελευθέριος Βενιζέλος» και «Μακεδονία» και επαναλειτουργία εποχικών ξενοδοχείων
- 1 Ιουλίου: Δυνατότητα εισόδου στην Ελλάδα για όλους τους μονίμους κατοίκους της ΕΕ+, (χώρες συνθήκης Schengen, με την προσθήκη ορισμένων χωρών), και προσωρινή εξαίρεση απευθείας πτήσεων από Η. Βασίλειο έως τις 15/7. Εκτός λίστας παρέμειναν βασικοί τουριστικοί εταίροι της Ελλάδας, όπως οι ΗΠΑ, η Ρωσία και η Τουρκία.

Μερική επαναφορά περιορισμών

- 6 Ιουλίου: Απαγόρευση εισόδου από χώρες με βαρύ επιδημιολογικό φορτίο (π.χ. Σερβία)
- 10 Ιουλίου: Υποχρεωτικό τεστ 72 ώρες πριν για εισερχόμενους από τα χερσαία σύνορα
- 6 Αυγούστου: Σταδιακή και κατά τόπους απαγόρευση λειτουργίας μπαρ και εστιατορίων από τις 12 το βράδυ έως 7 το πρωί
- 17 Αυγούστου: Υποχρεωτικό τεστ 72 ώρες πριν για πτήσεις από Σουηδία, Τσεχία, Βέλγιο, Ισπανία και Ολλανδία.

Πηγές: Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, Υπουργείο Υγείας, ΕΟΔΥ, έως 9/2020

Οικονομικά μέτρα σε εθνικό επίπεδο για τη μείωση των επιπτώσεων του lockdown

Δημοσιονομικά μέτρα που αφορούν και τον τουρισμό

- **Παράταση** για 4 μήνες της **πληρωμής φόρων**, που έληγαν από τις 11 Μαρτίου έως το τέλος Ιουνίου, για πληττόμενες επιχειρήσεις που πλήττονται βάσει ΚΑΔ. **Αναστολή καταβολής για 4 μήνες ληξιπρόθεσμων οφειλών φόρων**, καθώς και **δόσεων ρυθμίσεων οφειλών**, που έληγαν την ίδια περίοδο.
- **Μείωση προκαταβολής φόρου για το 2021** για επιχειρήσεις με μείωση κύκλου εργασιών άνω ενός ποσοστού κατά το πρώτο 6μηνο του 2020.
- **Καταβολή του 60% του ενοικίου** για την περίοδο Μαρτίου – Σεπτεμβρίου για επαγγελματική στέγη, για επιχειρήσεις στους κλάδους εστίασης, τουρισμού, μεταφορών, πολιτισμού και αθλητισμού.
- **Επιδότηση επιτοκίου** πέντε μηνών ενήμερων επιχειρηματικών δανείων έως 31/12/2019, βάσει ΚΑΔ, τουλάχιστον για την περίοδο 01/04/20 - 31/08/20. Επίσης, **αναβάλλεται η πληρωμή χρεολυσίων** επιχειρήσεων από τους πληττόμενους κλάδους έως 30/09/2020.
- **Ενίσχυση €534** για εργαζόμενους σε τουριστικές και άλλες επιχειρήσεις σε αναστολή λειτουργίας Μάιος-Ιούλιος
- **Προσωρινή μείωση ΦΠΑ από το 24% στο 13%**, για την περίοδο 01/06-31/10 του 2020 στις επιβατικές μεταφορές, στον καφέ και τα μη αλκοολούχα προϊόντα. Έκπτωση ΦΠΑ στους κινηματογράφους από το 24% στο 6%.
- **Μέτρα υποστήριξης της ρευστότητας** των επιχειρήσεων μέσα από την «επιστρεπτέα προκαταβολή», το Ταμείο Επιχειρηματικότητας (ΤΕΠΙΧ II) και το Ταμείο Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων.
- **Μέτρα υποστήριξης της απασχόλησης** των επιχειρήσεων μέσα από επιδότηση των εργαζομένων, τον μηχανισμό ΣΥΝ-ΕΡΓΑΣΙΑ και την παράταση πληρωμής των ασφαλιστικών εισφορών για πληττόμενες επιχειρήσεις.

Ειδικά μέτρα για τον τουρισμό

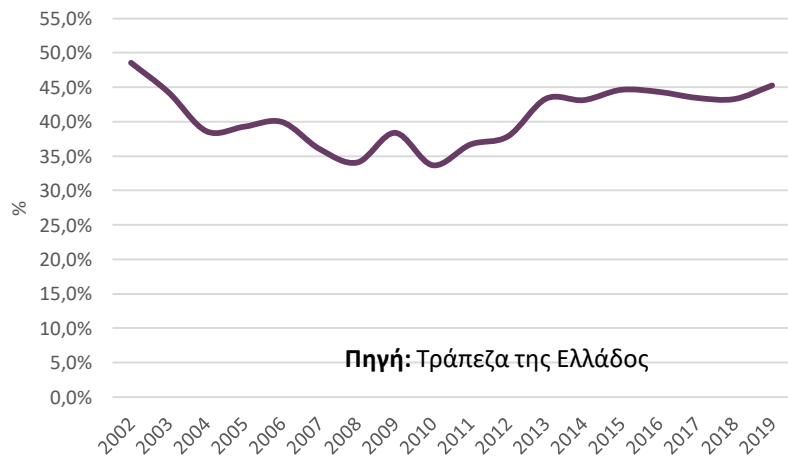
- **Προσωρινή μείωση ΦΠΑ στις υπηρεσίες τουρισμού** για την περίοδο 01/06-31/10 του 2020 από 80/20 (80% με 13%, 20% με 24%) σε 90/10.
- **Πρόγραμμα «Τουρισμός για όλους»**, Σκοπός του προγράμματος, είναι η ενίσχυση της ζήτησης του εγχώριου τουρισμού μέσω της επιδότησης διακοπών.

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Υπουργείο Τουρισμού

Γερμανία, Ην. Βασίλειο, ΗΠΑ, Γαλλία και Ιταλία στις πρώτες θέσεις των εισπράξεων από τον τουρισμό στην Ελλάδα

Οι τουριστικές εισπράξεις αποτελούν το 45% των εισπράξεων από υπηρεσίες και το 19% των συνολικών εισπράξεων του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών το 2019

Μερίδιο τουριστικών εισπράξεων στο σύνολο των εισπράξεων υπηρεσιών

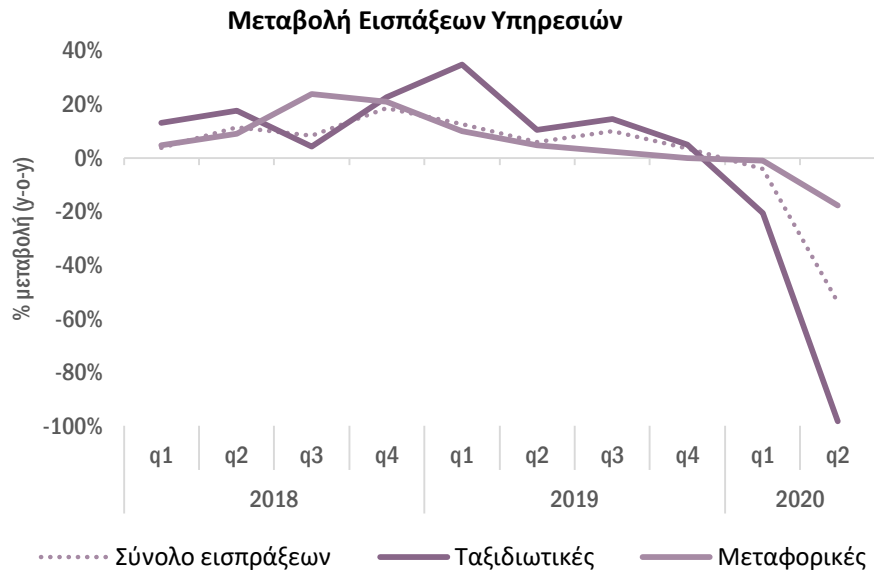

Μερίδιο τουριστικών εισπράξεων ανά χώρα 2017-2019

Το πλεόνασμα του τουρισμού αποτελούσε το 73% του πλεονάσματος υπηρεσιών το 2019. Το α' εξάμηνο του 2020, οι τουριστικές εισπράξεις αποτέλεσαν μόλις το 7% των εισπράξεων υπηρεσιών, σε σύγκριση με 34% το ίδιο εξάμηνο του 2019.

Μηδενισμός σχεδόν των τουριστικών εισπράξεων στο 2^ο τρίμηνο του 2020

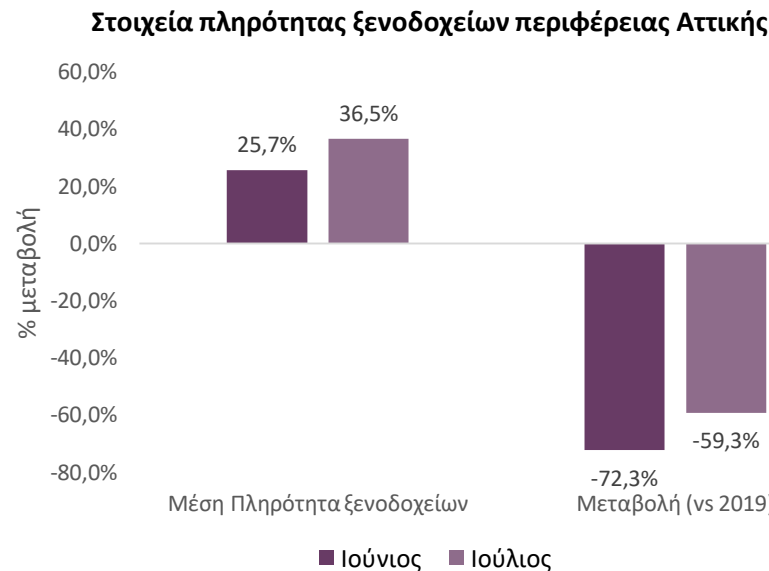

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 6^ο/2020, ΕΞΑΑΑ (Ένωσης Ξενοδόχων Αθηνών Αττικής και Αργοσαρωνικού) και GBR Consulting

Οι εισπράξεις από τον τουρισμό, υποχώρησαν κατά 98,2% στο 2^ο τρίμηνο του έτους, ενώ πτωτική τάση είχε ήδη αρχίσει από το 4^ο τρίμηνο του προηγούμενου έτους

Οι εισπράξεις από μεταφορικές υπηρεσίες παρουσίασαν σχετικά ήπια πτώση στο 2^ο τρίμηνο του έτους, με αποτέλεσμα οι συνολικές εισπράξεις από Υπηρεσίες (Τουρισμός, Μεταφορές, Λουπές) να υποχωρήσουν κατά 53,7%

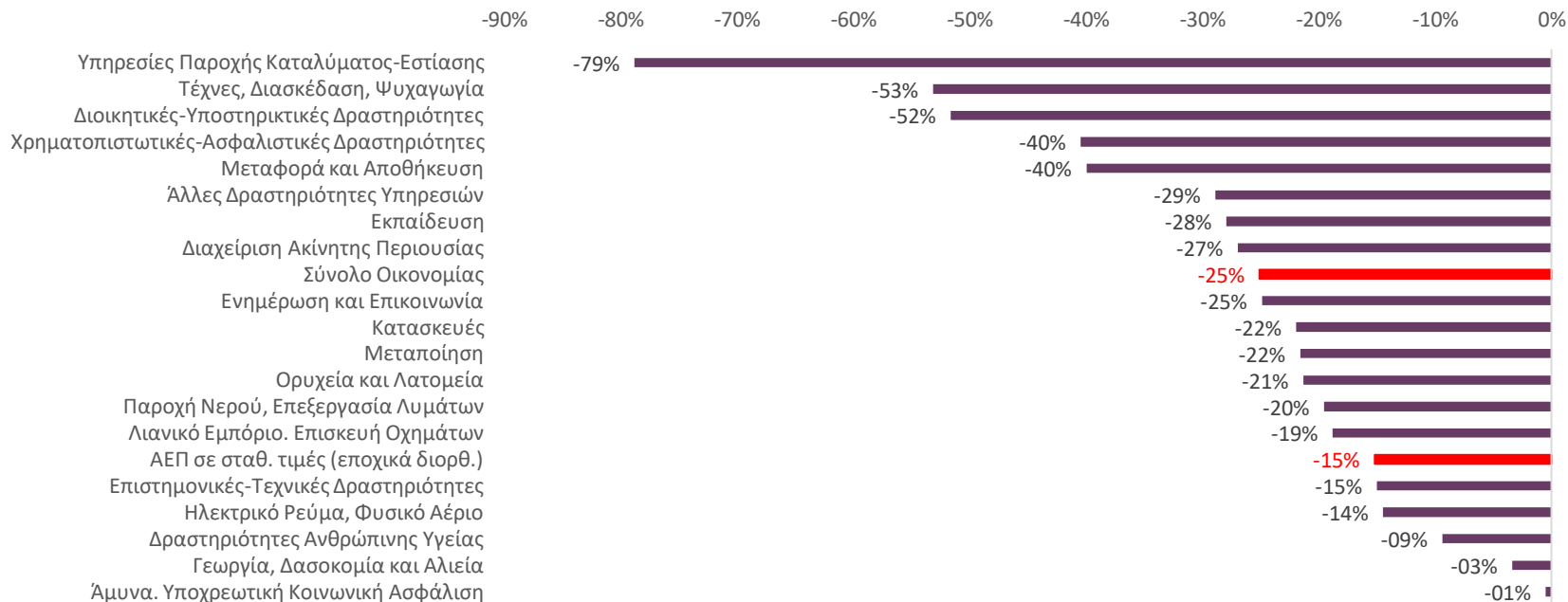
Η μέση πληρότητα των ξενοδοχείων της Αττικής & Αργοσαρωνικού διαμορφώθηκε σε πολύ χαμηλά επίπεδα τον Ιούνιο και Ιούλιο, κάτω από το 40%, ενώ η πτώση σε σύγκριση με πέρυσι είναι σημαντική

Ο τουριστικός κλάδος κατέγραψε τις μεγαλύτερες απώλειες στο 2^ο τρίμηνο του έτους

Τριπλάσιας έντασης μείωση (-78,8%) σε σύγκριση με το σύνολο της οικονομίας (-25,1%)

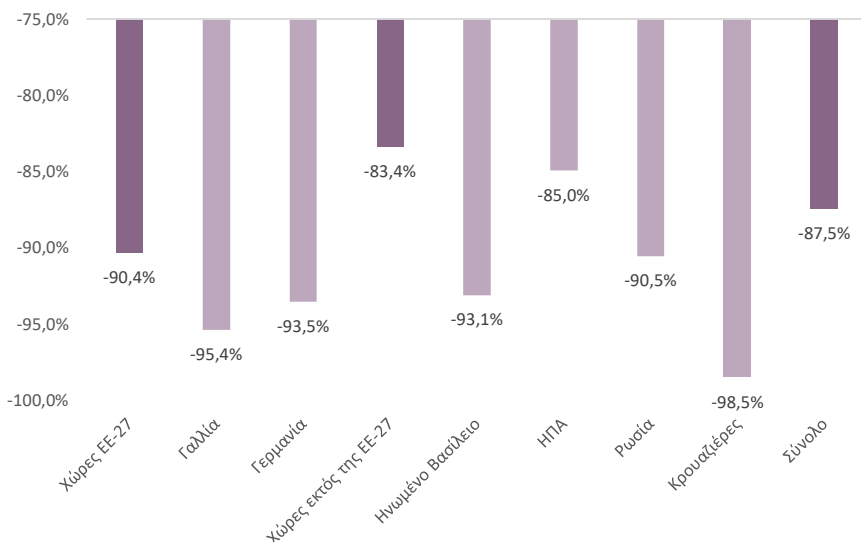
Ετήσια μεταβολή κύκλου εργασιών ανά κλάδο, 2ο τρίμηνο 2020

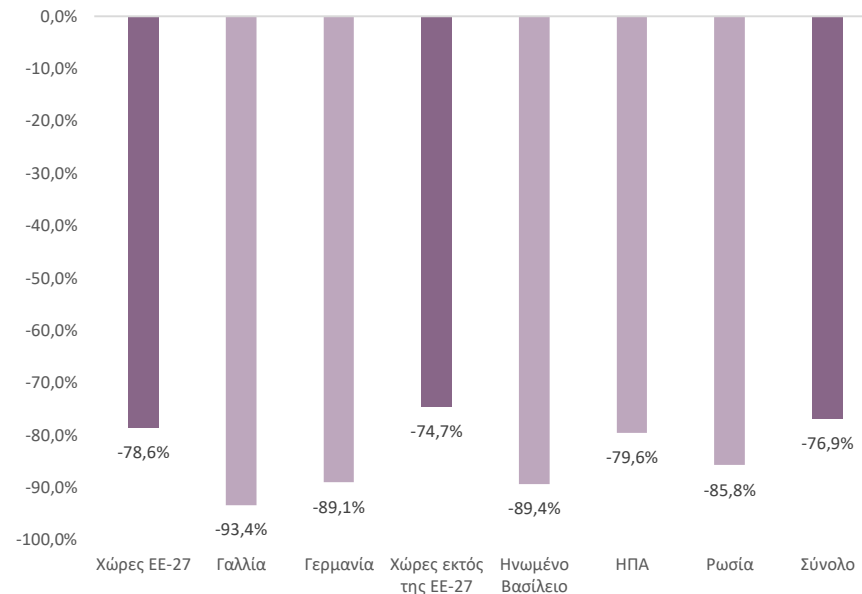
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ.

Μείωση κατά 76,9% των τουριστών στο 1^ο εξάμηνο και υποχώρηση κατά 87,5% στις εισπράξεις

Μεταβολή εισπράξεων ανά χώρα (1ο εξάμηνο 2020)

Μεταβολή αριθμού ταξιδιωτών ανά χώρα (1ο εξάμηνο 2020)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 6^ο/2020

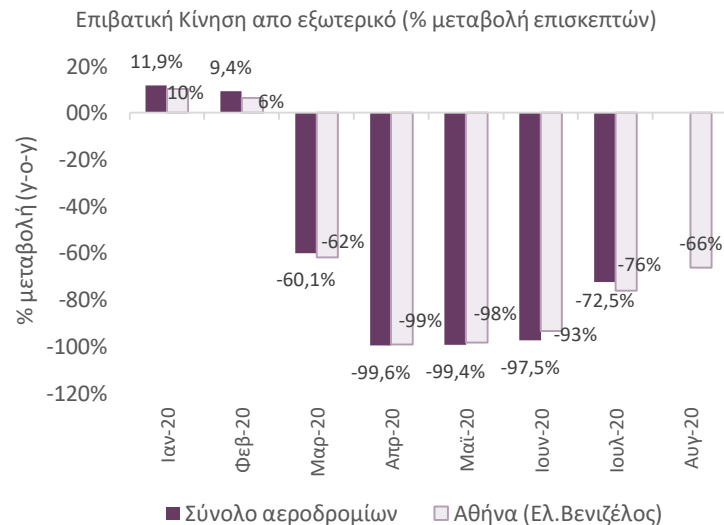
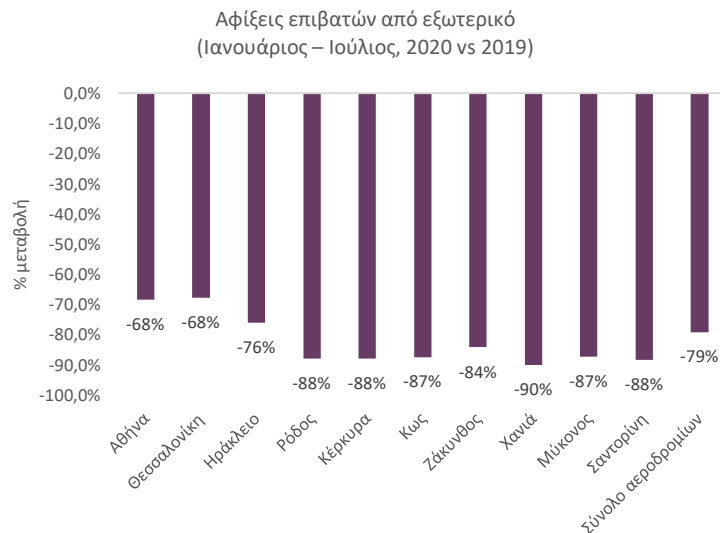
Οι ταξιδιώτες αλλά και οι εισπράξεις είναι μειωμένες περισσότερο από τις χώρες της ΕΕ27, κατά 78,6% και 90,4% αντίστοιχα, έναντι των χωρών εκτός ΕΕ27, με πτώση 74,7% και 83,4%.

Η μεγαλύτερη πτώση προήλθε από τη Γαλλία, καθώς μόνο το 6,6% του αριθμού των τουριστών του 2019 ήρθε το 2020, ενώ οι εισπράξεις είναι κατά 95,4% μειωμένες στο πρώτο εξάμηνο. Οι ταξιδιώτες από Γαλλία και Γερμανία αποτέλεσαν το 16% των συνολικών τουριστών από χώρες της ΕΕ27 στο 1^ο εξάμηνο, έναντι 36% το 2019, και οι εισπράξεις άθροισαν στο 28%, έναντι 44%.

Παρά την απαγόρευση πτήσεων από Η. Βασίλειο (για ένα διάστημα) και ΗΠΑ, οι ταξιδιώτες και οι εισπράξεις μειώθηκαν σχετικά λιγότερο από χώρες της ΕΕ

Κατακόρυφη πτώση αφίξεων επιβατών από το εξωτερικό μέσω αεροδρομίων

**Μείωση κατά 80% περίπου των επιβατών στο πρώτο 7μηνο του έτους
Αθήνα και Θεσσαλονίκη μετρίασαν την πτώση, με περίπου 68%
Μείωση κατά 90% περίπου σε όλα τα υπόλοιπα αεροδρόμια, με εξαίρεση το Ηράκλειο**

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ

Η πτώση περιορίζεται σταδιακά από τον Μάιο, ενώ τον Ιούλιο σημειώθηκε μείωση 72,5% σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα του 2019. Στην Αθήνα η πτώση κίνησης από εξωτερικό ήταν 66,2% τον Αύγουστο.

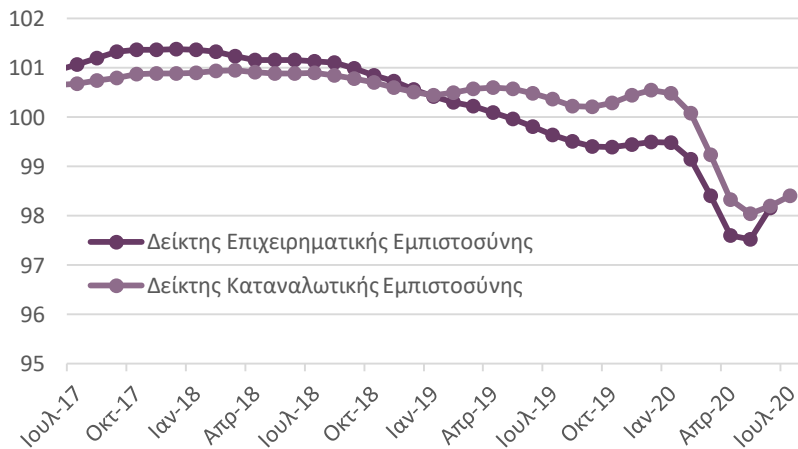
3. Διεθνές περιβάλλον

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2020

*«Οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας μετά την
τουριστική περίοδο»*

Η καταναλωτική εμπιστοσύνη παγκοσμίως βελτιώθηκε τον Ιούλιο, αλλά εξακολουθεί να είναι αδύναμη

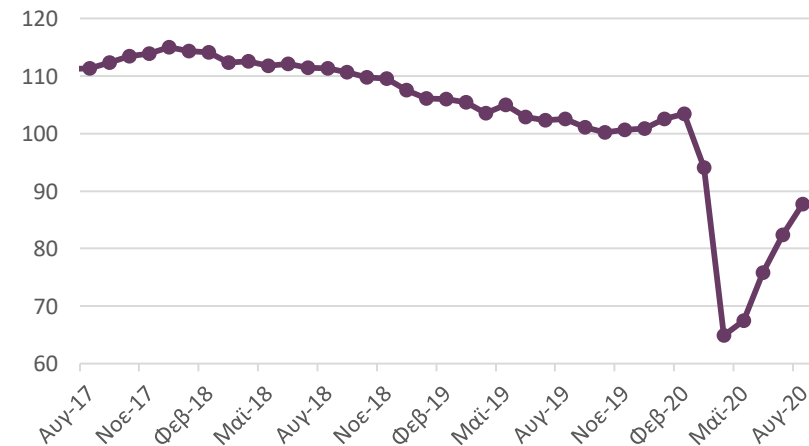
Δείκτες Οικονομικού κλίματος χωρών ΟΟΣΑ
(στοιχεία εποχικά διορθωμένα, μακροχρόνιος μέσος 2008-2020 = 100)

Πηγή: ΟΟΣΑ, έως 7/2020

...ενώ ο δείκτης οικονομικού κλίματος στην Ευρωζώνη συνεχίζει την θετική του πορεία και τον Αύγουστο (+5,3 μονάδες)

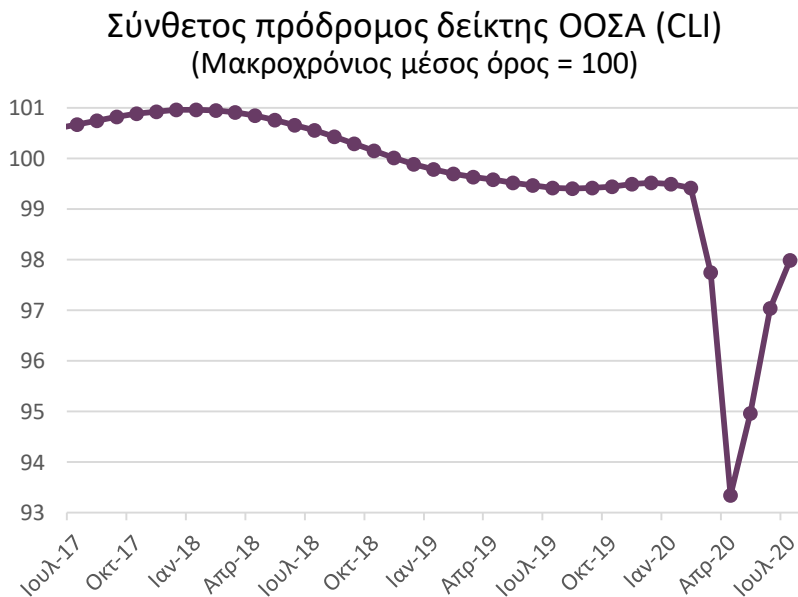
Δείκτες Οικονομικού κλίματος της Ευρωζώνης
(στοιχεία εποχικά διορθωμένα, μακροχρόνιος μέσος 2000-2019 = 100)

Πηγή: DG ECFIN, έως 8/2020

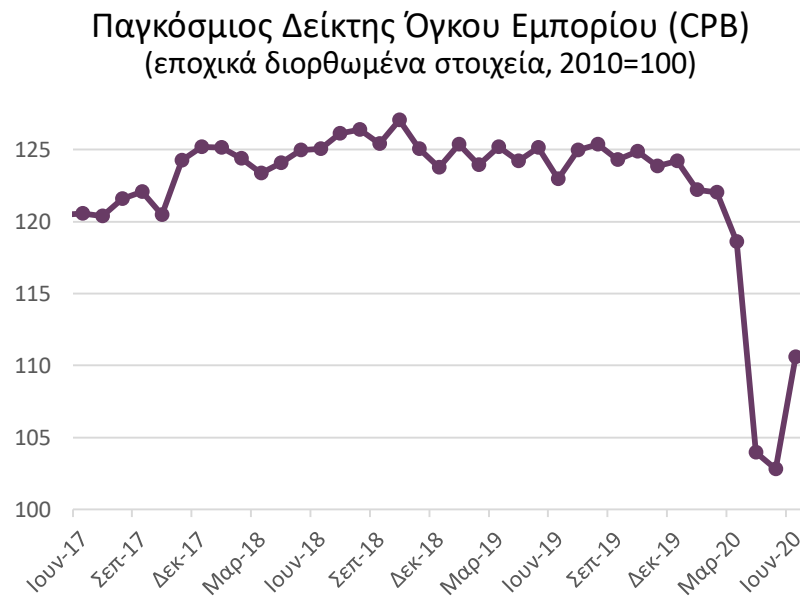
Η οικονομική δραστηριότητα και το εμπόριο ανακάμπτουν διεθνώς

Συνεχίζει την ανοδική του πορεία ο CLI τον Ιούλιο (+1,0%), που πλησιάζει τα προ Φεβ-20 επίπεδα

Πηγή: ΟΟΣΑ, έως 7/2020

Σημαντική ανάκαμψη του διεθνούς όγκου εμπορίου τον Ιούλιο (+7,56% στις 110,59 μονάδες)

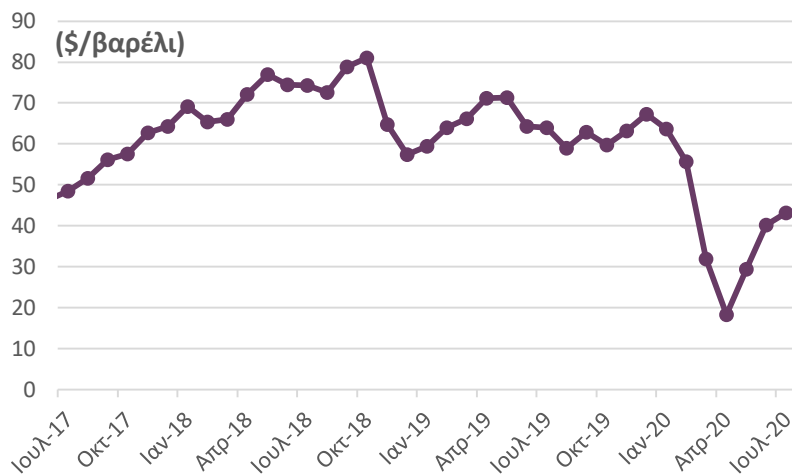
Πηγή: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis, έως 6/2020

Οι τιμές των εμπορευμάτων σημειώνουν άνοδο

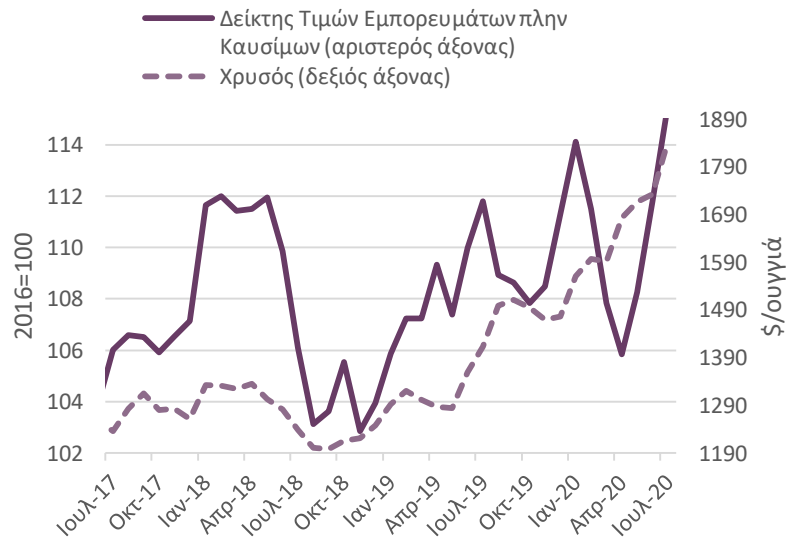
Η τιμή του πετρελαίου ενισχύθηκε κατά 7,28% τον Ιούλιο, στα \$43,2/βαρέλι

Σημαντική ανάκαμψη παρατηρείται και στον δείκτη λοιπών εμπορευμάτων ενώ η τιμή του χρυσού συνεχίζει την ανοδική πορεία της

Τιμή αργού πετρελαίου (Brent)

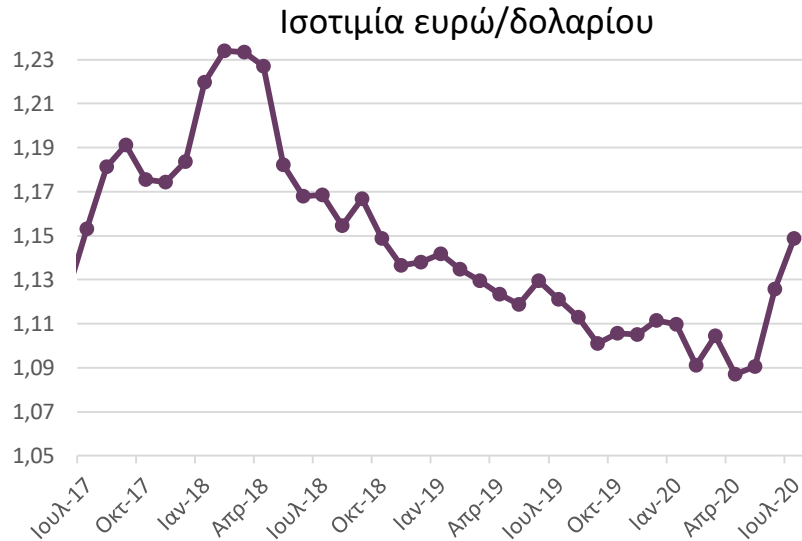

Πηγή: U.S. Energy Information Administration, έως 7/2020

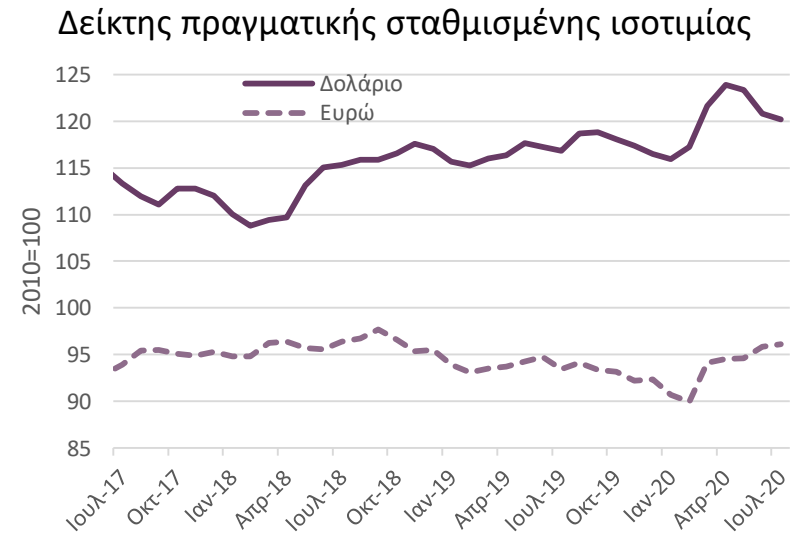
Πηγή: ΔΝΤ, Commodity data portal, έως 7/2020

Το ευρώ εξακολουθεί την ανοδική του πορεία τον Ιούλιο σε σχέση με το δολάριο με την ισοτιμία να βρίσκεται στα 1,15 \$

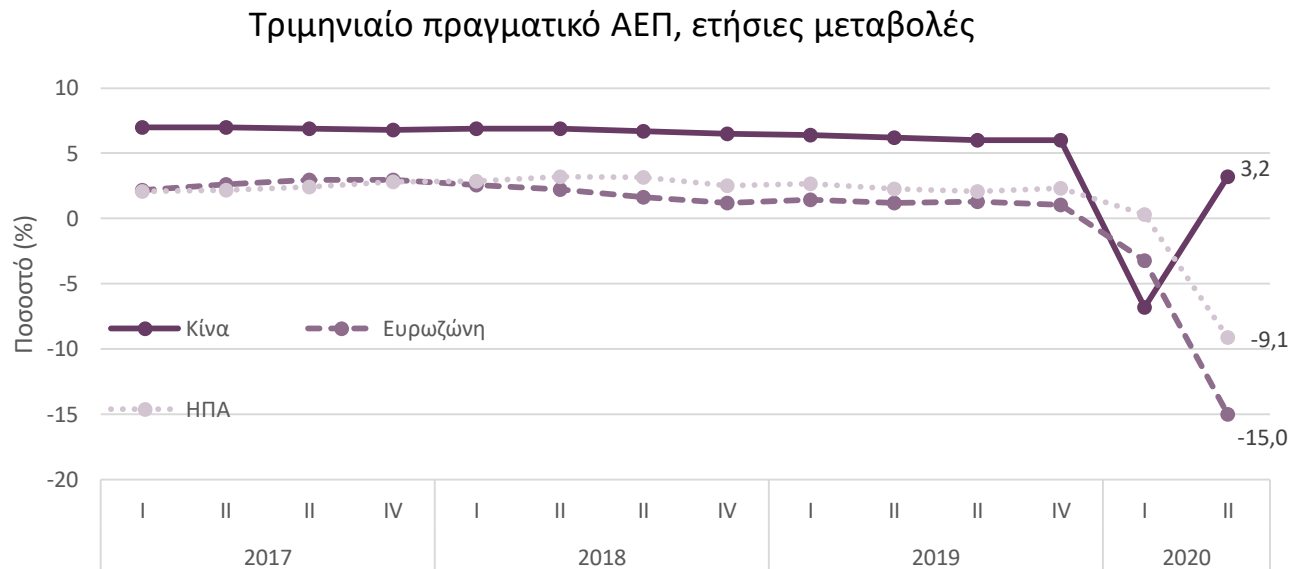
Πηγή: Federal Reserve Bank of St. Louis, έως 7/2020

Σταθεροποίηση δολαρίου και ευρώ τον Ιούλιο, σε σχέση με τους κύριους εμπορικούς εταίρους

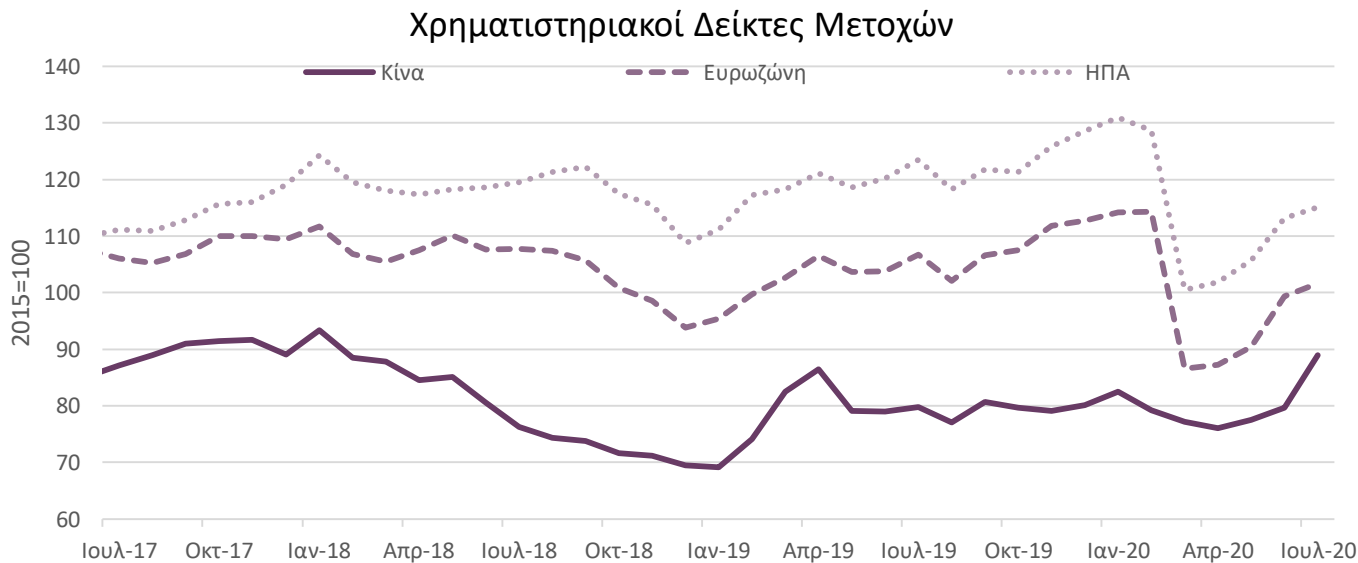
Πηγή: Bank for International Settlements, έως 7/2020

Σημαντική πτώση του ΑΕΠ το δεύτερο τρίμηνο για Ευρωζώνη (-15,0%) και ΗΠΑ (-9,1%), ενώ η Κίνα επανήλθε σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης (+3,2%)

Πηγή: ΟΟΣΑ, έως β' τρίμηνο 2020

Ανοδικά κινούνται οι χρηματιστηριακοί δείκτες τον Ιούλιο σε Ευρωζώνη (+2,3%) και ΗΠΑ (+1,7%), ενώ σημαντική άνοδος καταγράφεται στην Κίνα (+11,7%)

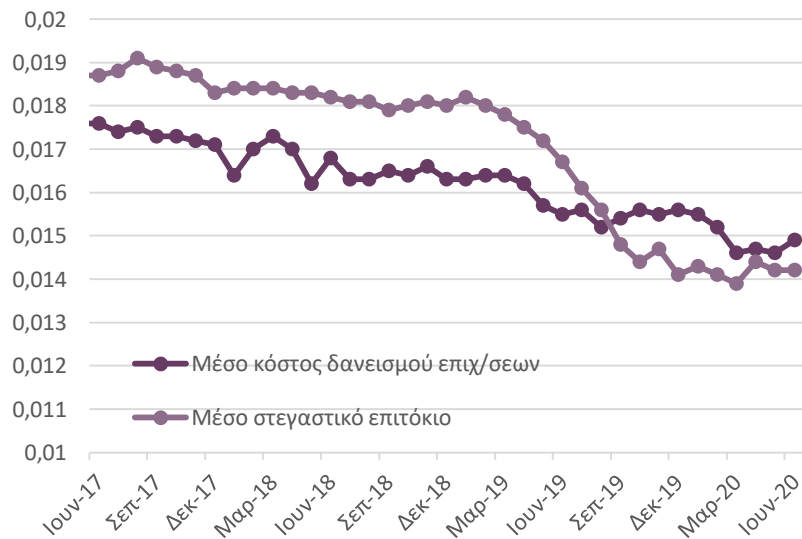

Πηγή: ΟΟΣΑ, μηνιαίος μέσος όρος τιμών κλεισίματος γενικών δεικτών, έως 7/2020

Το κόστος χρηματοδότησης στην Ευρωζώνη παραμένει σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα

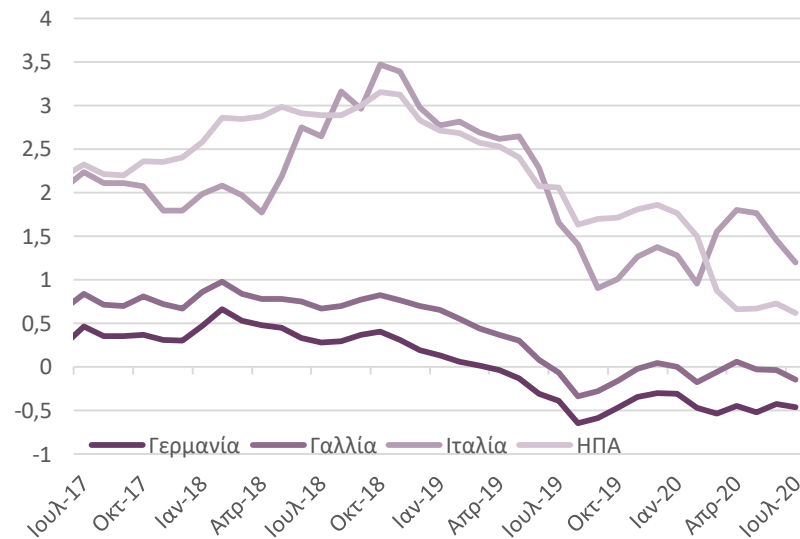
Το κόστος δανεισμού για τις επιχειρήσεις αυξήθηκε ελαφρώς τον Ιούνιο, ενώ οι αποδόσεις-των 10-ετών κρατικών ομολόγων κινήθηκαν ελαφρώς πτωτικά τον Ιούλιο

Τραπεζικά επιτόκια δανεισμού στην Ευρωζώνη

Πηγή: ΕΚΤ, έως 6/2020

Αποδόσεις 10-ετών κρατικών ομολόγων

Πηγή: ΟΟΣΑ, έως 7/2020

Σύνοψη – Διεθνές Περιβάλλον

- Στο διεθνές περιβάλλον, **το μέγεθος της ύφεσης το δεύτερο τρίμηνο** στις περισσότερες μεγάλες οικονομίες ήταν πρωτόγνωρο (ετήσια μεταβολή -15% στην Ευρωζώνη, -9,1% στις ΗΠΑ), αλλά καταγράφηκαν και τα πρώτα σημάδια ανάκαμψης σε χώρες όπως η Κίνα με 3,2%.
- Οι **επιχειρηματικές προσδοκίες διεθνώς ανακάμπτουν σταδιακά** το δίμηνο Ιουλίου-Αυγούστου, μετά την χαλάρωση των μέτρων κατά της πανδημίας, ωστόσο υπάρχει αβεβαιότητα σε σχέση με την ένταση του διαφαινόμενου δεύτερου κύματος διεθνούς έξαρσης του ιού.
- Το διεθνές εμπόριο ξεκίνησε να ανακάμπτει τον Ιούνιο, ενώ τον Ιούλιο σημαντική άνοδο κατέγραψαν οι τιμές του πετρελαίου, του χρυσού και των λοιπών εμπορευμάτων, καθώς και το ευρώ έναντι άλλων νομισμάτων. Το κόστος κεφαλαίου παραμένει σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα. Οι χρηματαγορές εμφανίζονται να προεξοφλούν την έναρξη της ανάκαμψης.
- Στο κλίμα ανάκαμψης συνδράμουν τα **μέτρα πολιτικής** τόνωσης της ρευστότητας μέσα από πρωτοφανούς μεγέθους ταυτόχρονη χαλάρωση της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής παγκοσμίως. Η συμφωνία του Αυγούστου σε επίπεδο ΕΕ για το Ταμείο Ανάκαμψης σηματοδοτεί ένα επιπλέον 4% του ΑΕΠ της ΕΕ σε μέτρα στήριξης.

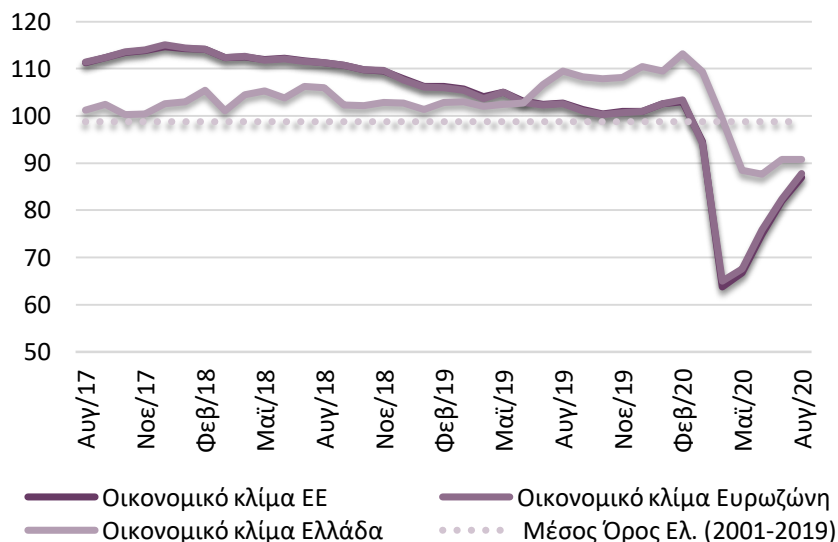
4. Οικονομικό κλίμα

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2020

*«Οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας
μετά την τουριστική περίοδο»*

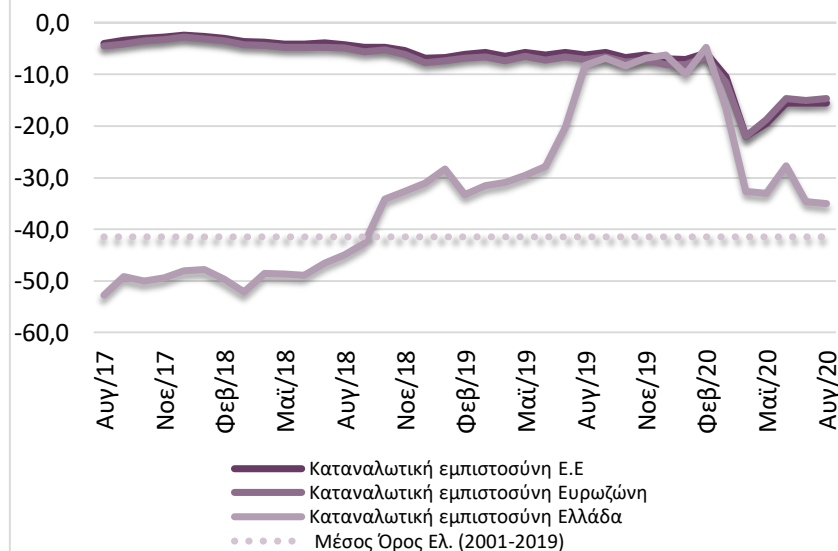
Οριακή υποχώρηση οικονομικού κλίματος και μικρή επιδείνωση καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Η επιδείνωση των προσδοκιών σε Βιομηχανία και Κατασκευές αντισταθμίστηκε από βελτίωση σε Λιανικό εμπόριο και Υπηρεσίες

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος ήταν ουσιαστικά αμετάβλητος τον Αύγουστο και διαμορφώθηκε στις 90,7 μονάδες, έναντι 90,8 μονάδων τον προηγούμενο μήνα.

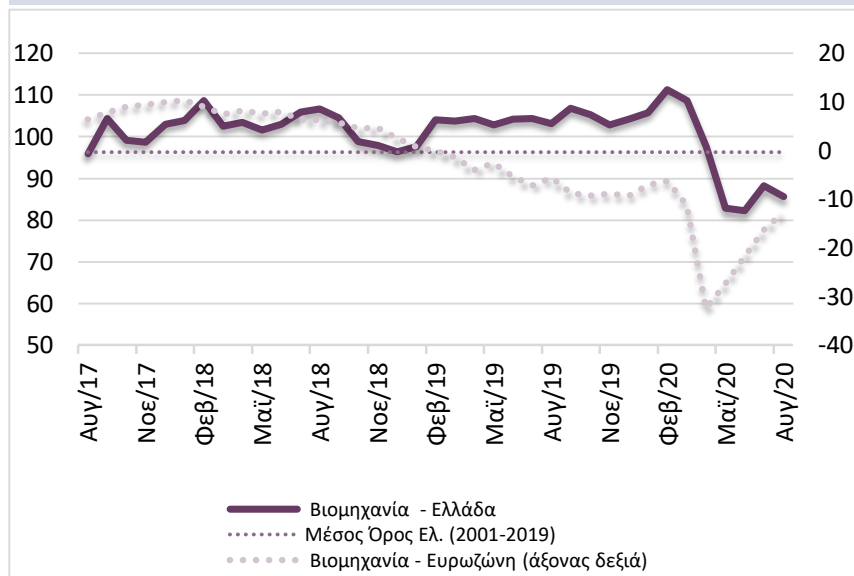
....με το δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης να σημειώνει μικρή υποχώρηση

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης σημείωσε οριακή υποχώρηση τον Αύγουστο και διαμορφώθηκε στις -35,0 (από -34,7) μονάδες, κινούμενος πολύ χαμηλότερα σε σχέση με τα περυσινά επίπεδα (-8,2 μονάδες)

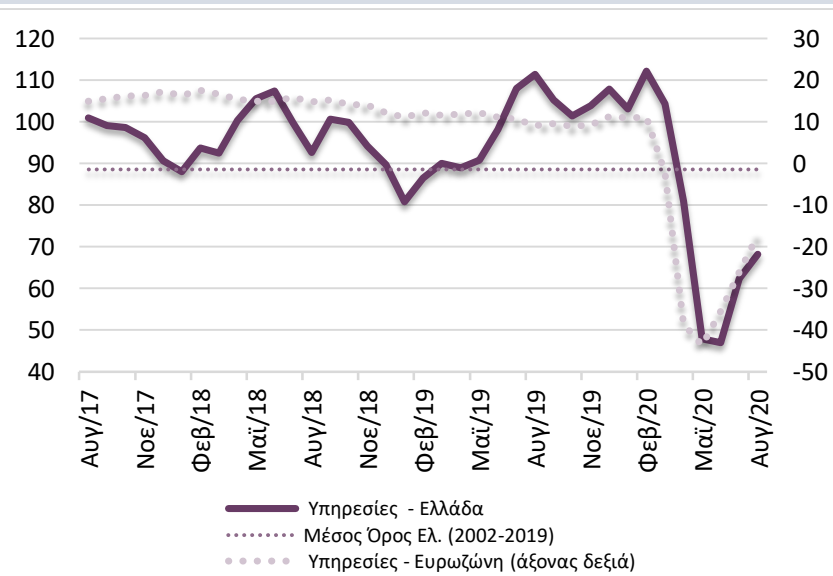
Μικρή υποχώρηση επιχειρηματικών προσδοκιών στη βιομηχανία και αισθητή βελτίωση στις υπηρεσίες

Υποχώρηση στις επιχειρηματικές προσδοκίες στη βιομηχανία, με επιδείνωση των εκτιμήσεων για παραγγελίες και ζήτηση

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη **Βιομηχανία** υποχώρησε τον Αύγουστο, στις 85,6 (από 88,2 τον Ιούλιο) μονάδες, επίπεδο πολύ μικρότερο από το αντίστοιχο περυσινό (103,1 μονάδες)

Αισθητή ενίσχυση προσδοκιών στις υπηρεσίες, από αισιόδοξες εκτιμήσεις για τη ζήτηση αλλά και τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της

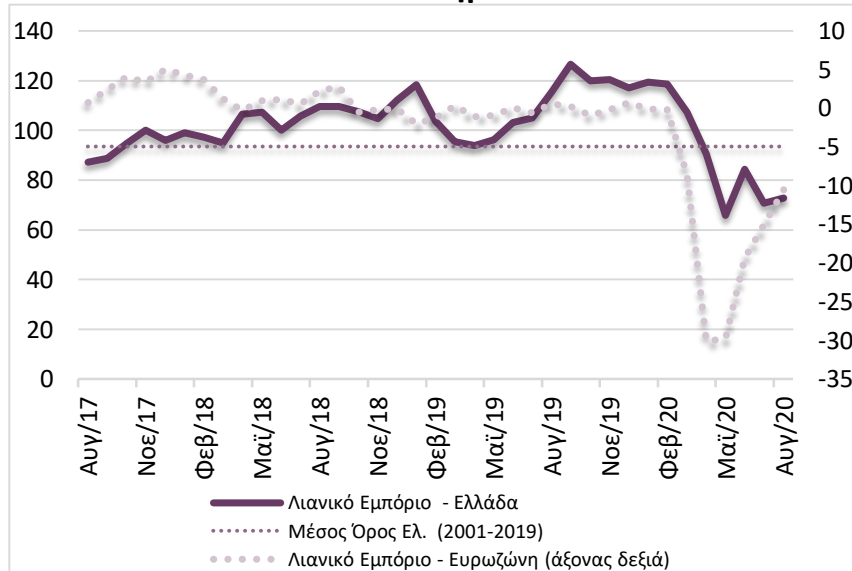

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** ανακάμπτει των πρόσφατων εξελίξεων και διαμορφώνεται τον Αύγουστο στις 68,1 (από 62,3 τον Ιούνιο) μονάδες.

Πηγή: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως 8/2020

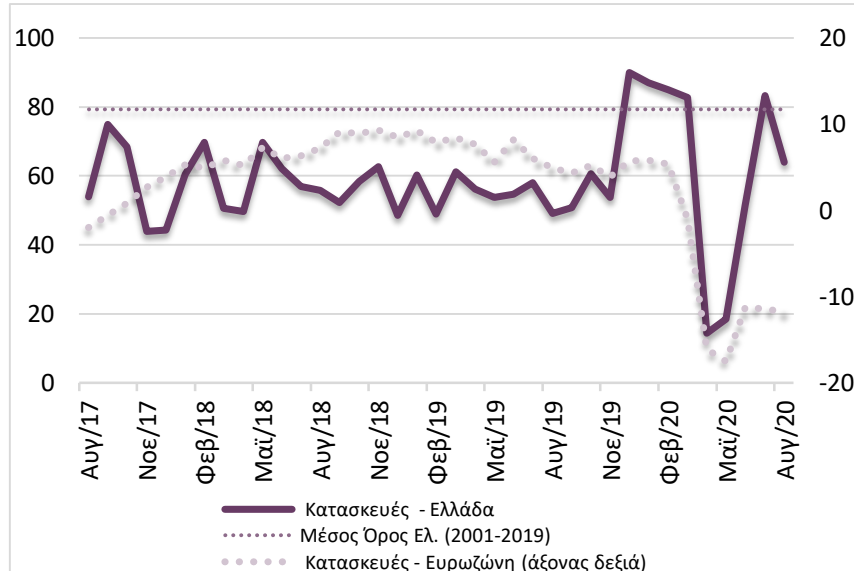
Θετικές προσδοκίες στο λιανικό εμπόριο σε αντίθεση με την υποχώρησή τους στις κατασκευές

Μικρή ενίσχυση στις επιχειρηματικές προσδοκίες, με συγκρατημένη αισιοδοξία για το επόμενο διάστημα

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** ενισχύεται ήπια και διαμορφώνεται στις 72,9 (από 70,7) μονάδες

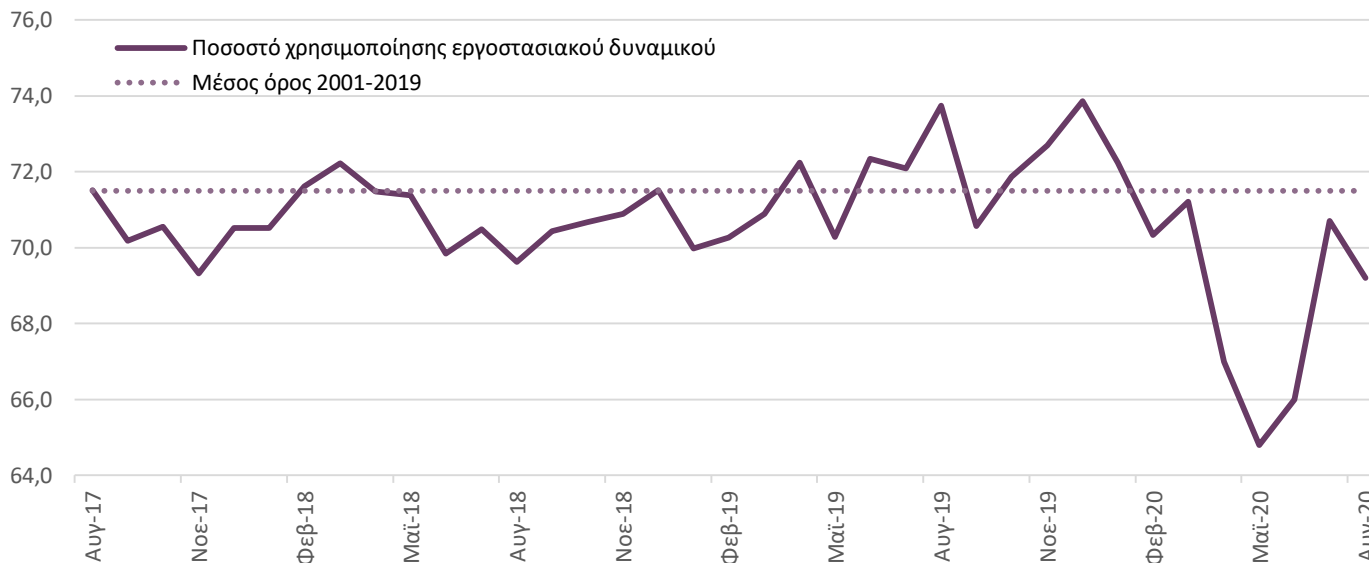
Σημαντική υποχώρηση των προσδοκιών, εκπορευόμενη τόσο από τις Ιδιωτικές Κατασκευές όσο και τις Δημόσιες Κατασκευές

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Κατασκευές**, μετά την έντονη ενίσχυση τον Ιούλιο διαμορφώθηκε στις 63,9 μονάδες (από 83,3), επίπεδο πολύ υψηλότερο του αντίστοιχου περυσινού (49,2 μονάδες)

Πηγή: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως 8/2020

Η αξιοποίηση βρίσκεται ήπια χαμηλότερα από το μακροχρόνιο μέσο όρο

Σημείωση: 100% χρησιμοποίηση του εργοστασιακού δυναμικού αντιστοιχεί στο σημείο εκείνο στο οποίο η βιομηχανία δεν μπορεί να αυξήσει περαιτέρω την παραγωγή αυξάνοντας την απασχόληση αλλά πρέπει να επεκτείνει την κεφαλαιουχική της υποδομή, π.χ. μηχανές, εγκαταστάσεις, κλπ.

Πηγή: IOBE, έως 8/2020

Σύνοψη – Οικονομικό κλίμα

- **Τον Αύγουστο**, το οικονομικό κλίμα σημείωσε οριακή κάμψη, παραμένοντας αρκετά χαμηλότερα από τα επίπεδα στις αρχές του έτους.
- Μικτή η εικόνα στις επιχειρηματικές προσδοκίες, καθώς επιδεινώθηκαν μεν στους κλάδους της Βιομηχανίας και των Κατασκευών, αλλά ανέκαμψαν στο Λιανικό εμπόριο και τις Υπηρεσίες.
- Η καταναλωτική εμπιστοσύνη κατέγραψε μικρή κάμψη.
- Η αξιοποίηση του εργοστασιακού δυναμικού της βιομηχανίας παραμένει ελαφρώς χαμηλότερα από το μακροχρόνιο μέσο όρο.

5. Βραχυπρόθεσμοι δείκτες δραστηριότητας

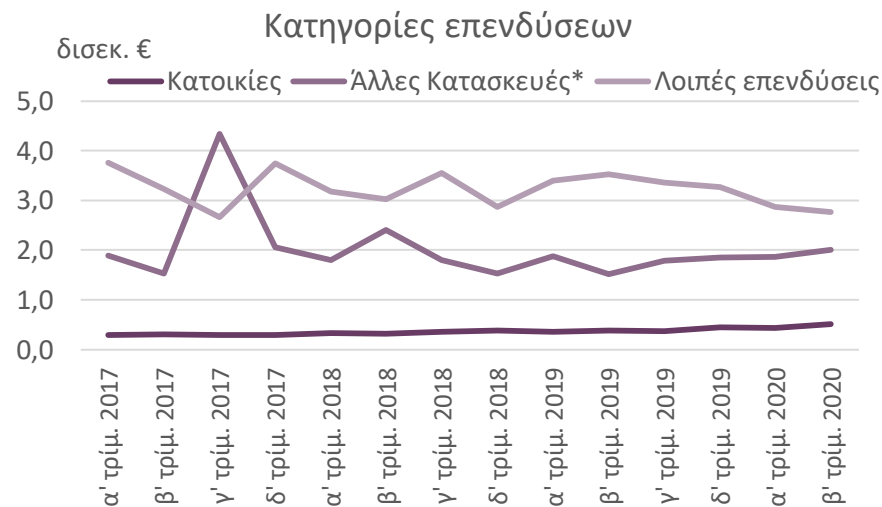
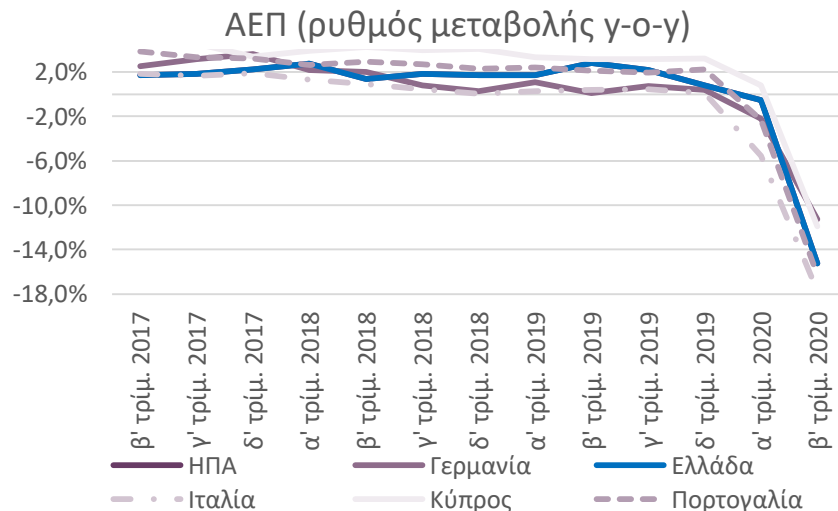
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2020

*«Οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας μετά την
τουριστική περίοδο»*

Έντονη επίδραση της υγειονομικής κρίσης στο ΑΕΠ το β' τρίμηνο του 2020 σε Ελλάδα, ΕΕ και ΗΠΑ. Ηπιότερη του ΑΕΠ εγχωρίως σε επενδύσεις.

Ισχυρή ύφεση το β' τρίμ. 2020, κατά 15,2%, έναντι πτώσης 0,5% το προηγούμενο τρίμηνο και ανάπτυξης 2,8% στο β' τρίμ. του 2019. Ύφεση 7,9% στο σύνολο του α' εξαμήνου το 2020. Ελαφρώς ηπιότερη μείωση ΑΕΠ σε Κύπρο και Γερμανία, εντονότερη σε Ιταλία και Πορτογαλία.

Σημαντική άνοδος επενδύσεων σε κατοικίες ως % του ΑΕΠ το β' τρίμηνο σε σχέση με το προηγούμενο, σε 1,2% από 0,9%. Ενισχυμένες και οι υπόλοιπες κατασκευές (4,9% του ΑΕΠ από 3,9%). Οι λοιπές επενδύσεις διαμορφώθηκαν στο 6,7% του ΑΕΠ, από 6,0% στο α' τρίμηνο.

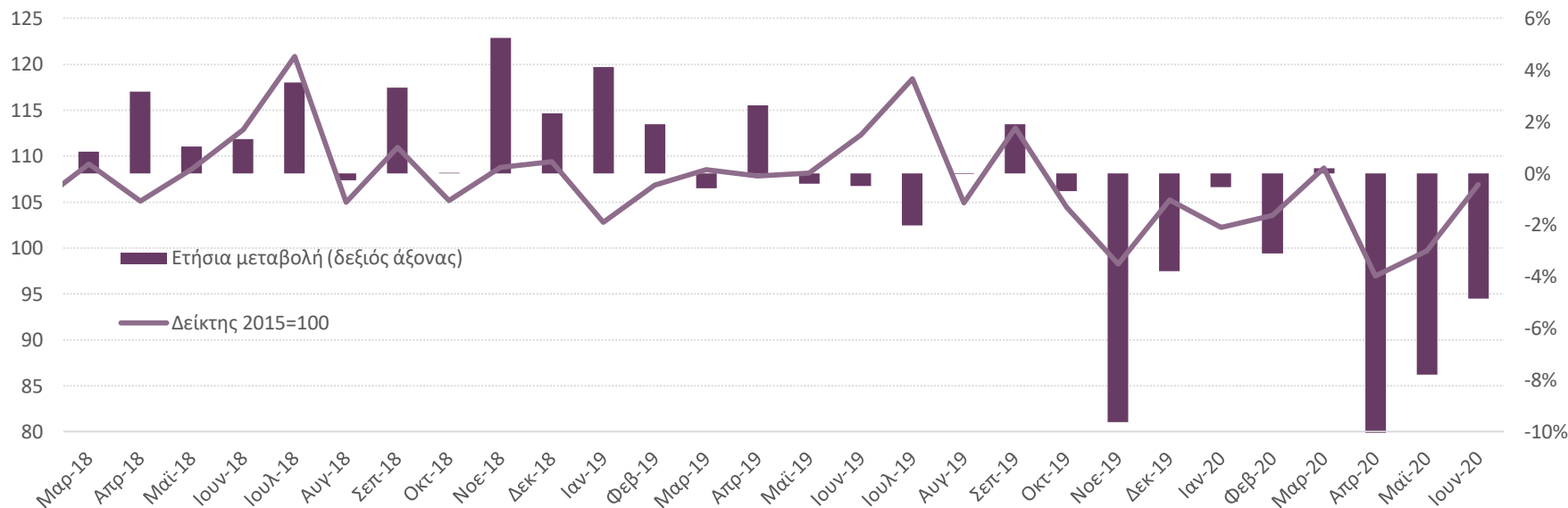

Πηγές: Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί, Eurostat και OECD.Stats. Έως 6/2020

* Οι άλλες κατασκευές περιλαμβάνουν τα δημόσια έργα, βιομηχανικά και εμπορικά κτίρια, ξενοδοχεία, κτήρια γραφείων και λοιπά μη οικιστικά κτήρια

Ηπιότερη μείωση στη βιομηχανική παραγωγή τον Ιούνιο

Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής

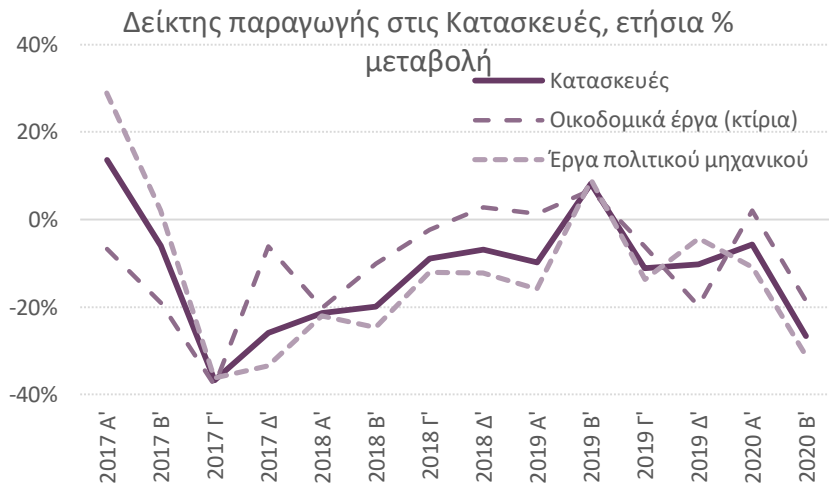

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως 6/2020

Υποχώρηση παραγωγής 4,9% σε σχέση με ένα χρόνο πριν, σε σχέση με πτώση 7,8% τον Μάιο.

Στο εξάμηνο του 2020, αύξηση της παραγωγής στα Μηχανοκίνητα Οχήματα (16,7%), στα Φάρμακα (15,9%), στη Χαρτοποιία (5,7%) στον Εξοπλισμό Μεταφορών (5,5%), στις Εκτυπώσεις προεγγεγραμμένων μέσων (3,0%) και στους Η/Υ (2,5%). Πτώση στους λοιπούς κλάδους.

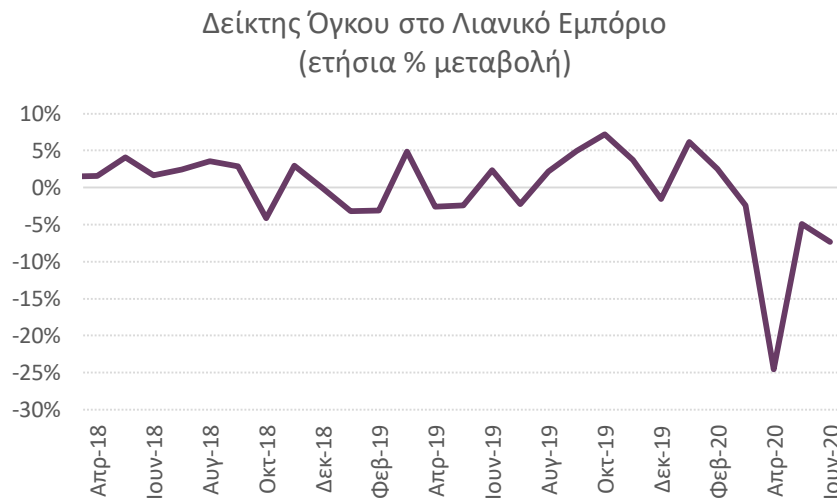
Επιβράδυνση της κατασκευαστικής δραστηριότητας την περίοδο του lockdown

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως β' τρίμ. 2020

Μείωση του δείκτη κατασκευών (-26.6%), των έργων πολιτικού μηχανικού (-31.3%), και των κτιρίων (-18.6%).

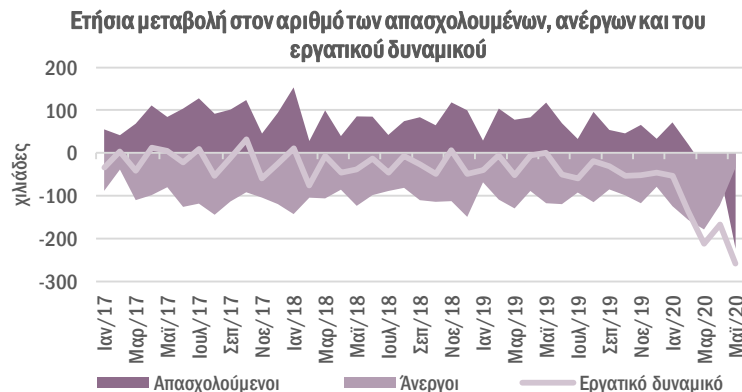
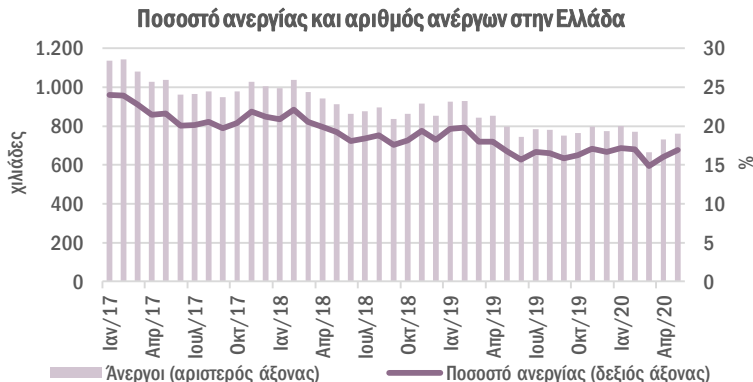
Μείωση στις πωλήσεις του Λιανικού εμπορίου τον Ιούνιο κατά 7,3% ...

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως 6/2020

...όταν τον περυσινό Ιούνιο το λιανικό εμπόριο βελτιωνόταν κατά 2,4%. Βελτίωση μόνο στις πωλήσεις Επίπλων και Ηλεκτρικών ειδών (28,8% σε σχέση με τον Ιούνιο του 2019) και στα Βιβλία-Χαρτικά (+1,2%).

Αύξηση ποσοστού ανεργίας τον Μάιο, σε σχέση με ένα χρόνο πριν, για πρώτη φορά από τον Μάρτιο του 2014, αποκλειστικά λόγω της μείωσης του εργατικού δυναμικού

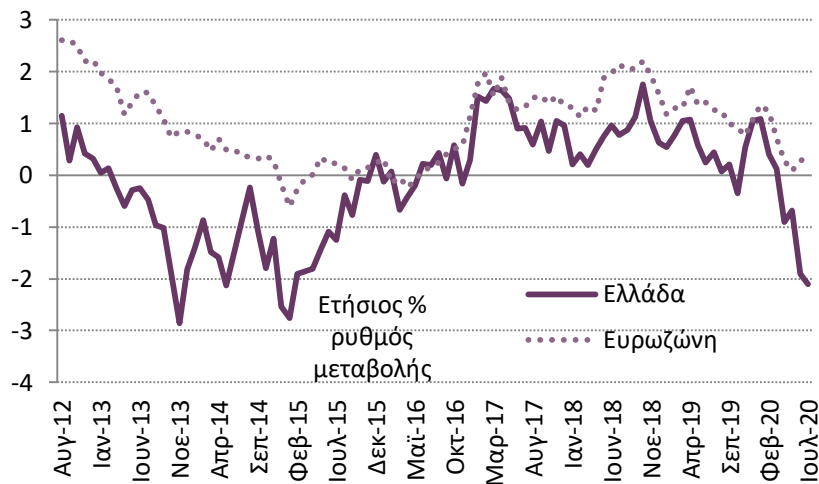

- Το μη εποχικά προσαρμοσμένο ποσοστό ανεργίας το Μάιο του 2020 αυξήθηκε στο 16,9% συγκριτικά με τον ίδιο μήνα πέρυσι (16,7%).
- Σε σύγκριση με τον Απρίλιο του 2020 (16,0%) παρουσίασε άνοδο 0,9 ποσοστιαίων μονάδων.
- Ο αριθμός των ανέργων το Μάιο του 2020 διαμορφώθηκε στους 761,5 χιλ., 4,3% χαμηλότερα συγκριτικά με τον Μάιο του 2019 (795,7 χιλ.).
- Όμως οι άνεργοι τον Μάιο φέτος ήταν 31,2 χιλ. περισσότεροι σε σχέση με τον αμέσως προηγούμενο μήνα (730,3 χιλ.).
- Η μείωση των ανέργων το Μάιο του 2020 κατά 34,2 χιλ. συγκριτικά με τον ίδιο μήνα του 2019 προήλθε από συρρίκνωση του εργατικού δυναμικού, όχι από αύξηση της απασχόλησης, η οποία υποχώρησε κατά 223,9 χιλ.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως 05/2020

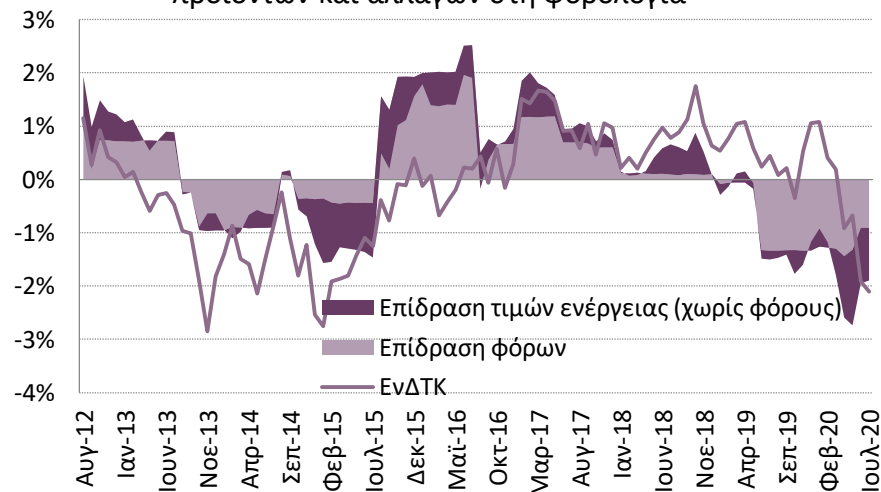
Με αρνητικό πρόσημο εγχωρίως στο επτάμηνο, θετικός στην Ευρωζώνη ο πληθωρισμός

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ)

Πηγές: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, έως 7/2020

ΕνΔΤΚ στην Ελλάδα και επίδραση τιμών ενεργειακών προϊόντων και αλλαγών στη φορολογία

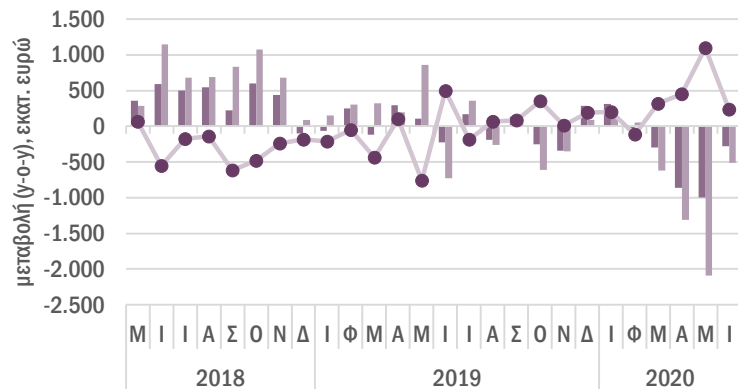
Ευρωζώνη: Οριακή ενίσχυση πληθωρισμού τον Ιούλιο σε σύγκριση με τον Ιούνιο, στο 0,4% από 0,3%. Κατά μέσο όρο στο πρώτο επτάμηνο 0,6%.

Ελλάδα: Εντονότερος αποπληθωρισμός τον Ιούλιο (-2,1%), από -1,9% τον Ιούνιο. Αρνητικός ρυθμός αύξησης ΕνΔΤΚ στο επτάμηνο από την αρχή του έτους, -0,6% από 0,7% πέρυσι.

- Αποπληθωριστικές πιέσεις από τους έμμεσους φόρους (-0,9%), αρνητική και η επίδραση των ενεργειακών αγαθών (-1,0%)
- Συνεχίζονται οι αποπληθωριστικές πιέσεις από τα μέτρα μείωσης των έμμεσων φόρων (έκπτωση ΦΠΑ στα ΜΜΜ και στον τουρισμό).

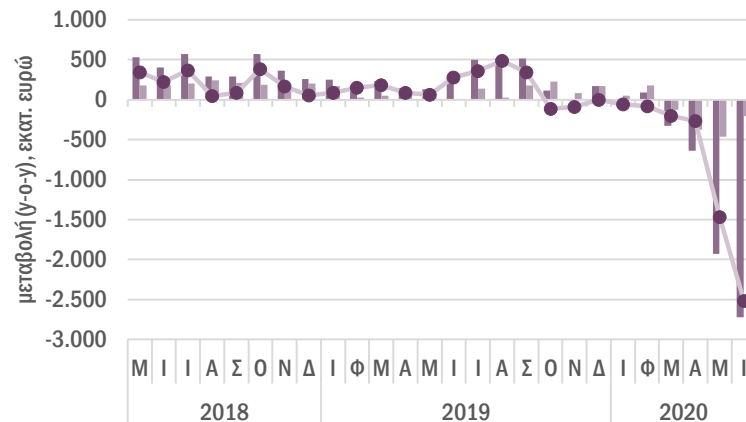
Ραγδαία επιδείνωση εισπράξεων υπηρεσιών τον Ιούνιο, παραμένει η βελτίωση στο ισοζύγιο αγαθών

Ισοζύγιο Αγαθών

Εξαγωγές αγαθών Εισαγωγές αγαθών Ισοζύγιο Αγαθών

Ισοζύγιο Υπηρεσιών

Εισπράξεις Πληρωμές Ισοζύγιο Υπηρεσιών

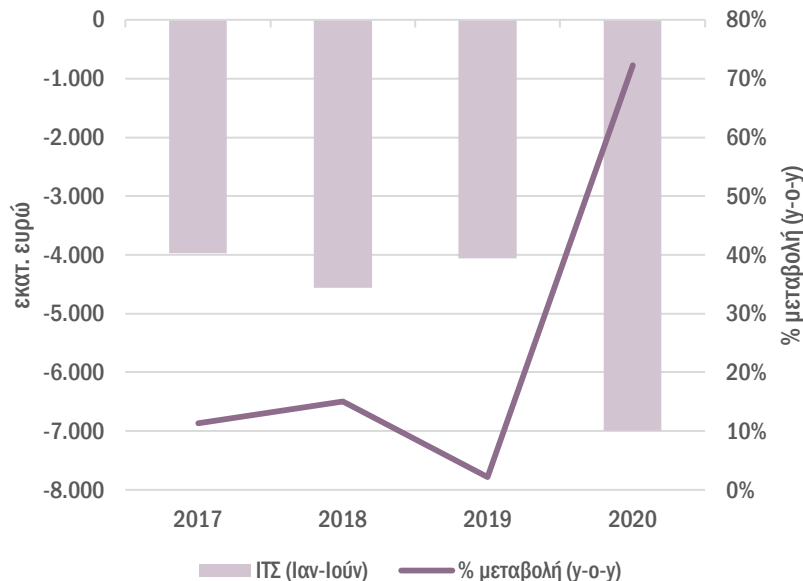
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 6/2020

Βελτίωση στο εμπορικό έλλειμμα τον Ιούνιο, με μεγαλύτερη πτώση εισαγωγών κατά €514 εκατ., σε σχέση με το 2019, ενώ οι εξαγωγές μειώθηκαν κατά €277 εκατ.

Οι εισπράξεις υπηρεσιών σημείωσαν κατακόρυφη πτώση τον Ιούνιο, κατά €2,7 δισεκ, έναντι πτώσης €205 εκατ. των πληρωμών. Βασική αιτία, η μείωση των τουριστικών εισπράξεων κατά €2,4 δισεκ., ενώ συνολικά στο 2^ο τρίμηνο (Απρίλιος-Ιούνιος), οι τουριστικές εισπράξεις είναι μειωμένες κατά €4,6 δισεκ. σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019

Κλιμακούμενη επιδείνωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών στο εξάμηνο

Σημαντική αύξηση του ελλείμματος στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) στο πρώτο εξάμηνο του 2020

Ιούνιος 2020

Τον Ιούνιο το ΙΤΣ ήταν ελλειμματικό κατά €1,4 δισεκ. έναντι πλεονάσματος το 2019 κατά €805 εκατ., καθώς οι συνολικές εισπράξεις όλων των ισοζυγίων υποχώρησαν περισσότερο (-€2,9 δισεκ.) έναντι των πληρωμών (-€718 εκατ.).

1^ο εξάμηνο 2020

Έλλειμμα στο ΙΤΣ στο 1^ο εξάμηνο του έτους €7,0 δισεκ., έναντι €4,1 δισεκ. το 2019

Η επιδείνωση του ελλείμματος προέκυψε κυρίως από τον περιορισμό του πλεονάσματος υπηρεσιών (-€4,6 δισεκ. σε σχέση με το 6μηνο του 2019), κυρίως λόγω των μειωμένων τουριστικών εισπράξεων και των δευτερογενών εισοδημάτων (-€670 εκατ.), λόγω του περιορισμού της εισροής ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Ισχυρή αντιστάθμιση σημειώθηκε από τη μείωση του εμπορικού ελλείμματος, με βελτίωση κατά €2,9 δισεκ. στο εξάμηνο, ενώ καταγράφηκε και αύξηση του πλεονάσματος των πρωτογενών εισοδημάτων κατά €145 εκατ.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 6/2020

- Οι εθνικοί λογαριασμοί το δεύτερο τρίμηνο του 2020 επιβεβαίωσαν την αναμενόμενη έντονη επίδραση της υγειονομικής κρίσης στο ΑΕΠ με **μέσο ρυθμό ύφεσης της ελληνικής οικονομίας το α' εξάμηνο στο 7,9%**. Βασικοί παράμετροι που οδήγησαν σε αυτή τη μεγάλη ύφεση αποτελούν η πτώση της ιδιωτικής κατανάλωσης και των εξαγωγών, ειδικά των υπηρεσιών. Στον αντίποδα, μεγάλη ήταν και η πτώση των εισαγωγών, ενώ η πτώση στις επενδύσεις μετριάστηκε από τις δημόσιες επενδύσεις οι οποίες στηρίχθηκαν σε ένα βαθμό σε μέτρα δημοσιονομικής τόνωσης. Το μέγεθος της ύφεσης παραμένει μικρότερο σε σχέση με άλλες χώρες του Ευρωπαϊκού «νότου».
- Το **αποτύπωμα της υγειονομικής κρίσης στην φετινή τουριστική περίοδο στη χώρα μας είναι ισχυρό** καθώς φαίνεται ότι κινήθηκε περίπου στο ¼ του περυσινού επιπέδου ρεκόρ σε όρους διεθνών αφίξεων το δεύτερο τρίμηνο, ενώ οι ενδείξεις το τρίτο (και σημαντικότερο για τον κλάδο) τρίμηνο προμηνύουν ελαφρά ηπιότερη αλλά εξίσου σημαντική πτώση της τουριστικής δραστηριότητας.
- **Στους μακροοικονομικούς δείκτες δραστηριότητας**, η μεταποίηση και το λιανικό εμπόριο συνεχίζουν να καταγράφουν ετήσια πτώση κατά 4,9% και 7,3% αντίστοιχα τον Ιούνιο, ηπιότερη από ότι τον Μάιο στον πρώτο τομέα. Από την άλλη πλευρά, η ανεργία επιδεινώθηκε τον Μάιο, σε σχέση με πριν ένα χρόνο, κυρίως λόγω της μείωσης του εργατικού δυναμικού, με μείωση των απασχολούμενων. Πίεση συνεχίζουν να δέχονται οι εξαγωγές, κυρίως υπηρεσιών, με το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών να επιδεινώνεται στο πρώτο 6-μηνο του έτους, παρά την μεγάλη πτώση και στις εισαγωγές. Ο αποπληθωρισμός συνεχίζεται με αυξανόμενη ένταση ξεπερνώντας το -2% τον Ιούλιο.
- Στην Ελλάδα, κυρίως λόγω τουρισμού, δεν υπάρχουν – προς το παρόν- ενδείξεις άμεσης ανάκαμψης αλλά ούτε και συστηματικής μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας.

6. Δημοσιονομικά

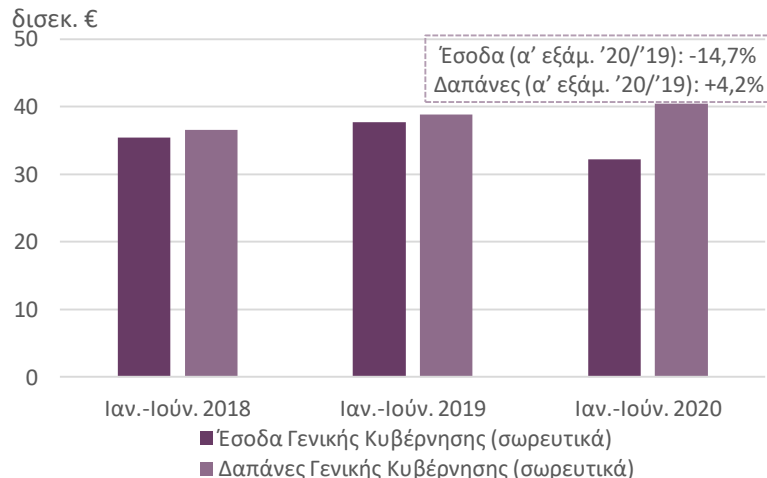
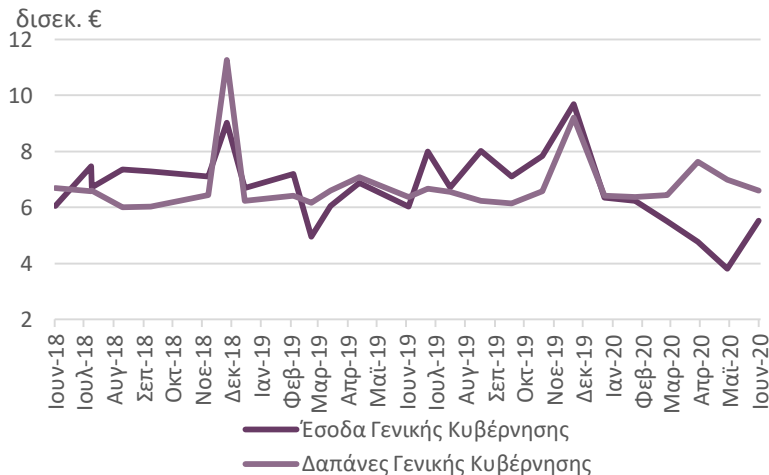
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2020

*«Οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας
μετά την τουριστική περίοδο»*

Μείωση εσόδων και ήπια αύξηση δαπανών τον Ιούνιο έναντι του 2019. Παρόμοιες τάσεις στο α' εξάμηνο.

Πτώση εσόδων τον Ιούνιο 8,3% κατόπιν υποχώρησης 44,7% τον Μάιο. Μικρή αύξηση δαπανών τον Ιούνιο σε σύγκριση με πριν ένα έτος, +3,9%, η μικρότερη μηνιαίως από την αρχή της πανδημίας.

Έσοδα – Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης*

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, έως 6/2020

* Σε ταμειακή και ενοποιημένη βάση. Η Γενική Κυβέρνηση περιλαμβάνει τον Κρατικό Προϋπολογισμό, την Κεντρική Κυβέρνηση (ΔΕΚΟ, λοιπά νομικά πρόσωπα Δημοσίου, Νοσοκομεία), τους προϋπολογισμούς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και των Ασφαλιστικών Ταμείων (ΟΚΑ)

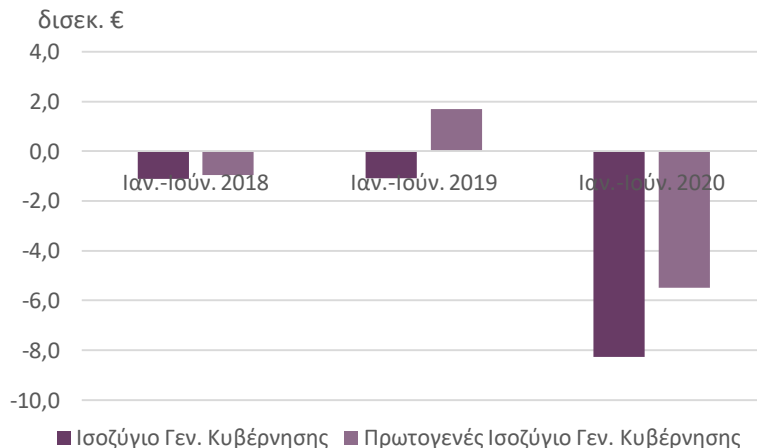
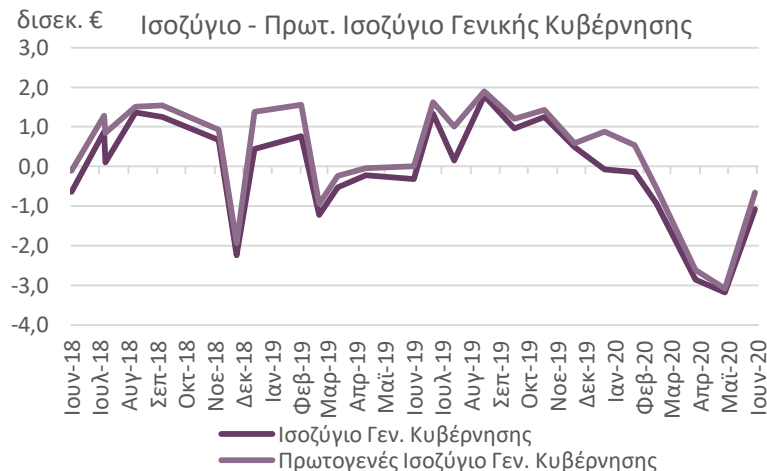
Λιγότερα έσοδα κατά €503 εκατ. από τον Ιούνιο του 2019, κυρίως από χαμηλότερες εισπράξεις έμμεσων φόρων (-€609 εκατ.), αλλά και περισσότερες μεταβιβάσεις από ΕΕ (+€296 εκατ.). Περισσότερες δαπάνες κατά €245 εκατ., από τις έκτακτες μεταβιβάσεις λόγω κορωνοϊού (+€256 εκατ.).

Στο πρώτο εξάμηνο φέτος τα έσοδα ήταν €5,53 δισεκ. λιγότερα (-14,7%) και οι δαπάνες διευρυμένες κατά €1,64 δισεκ. (+4,2%).

Επιδείνωση πρωτογενούς ισοζυγίου Γεν. Κυβέρνησης τον Ιούνιο από πέρυσι, αρκετά μικρότερη από ό,τι τον Μάιο

Κατά 2/3 από υποχώρηση εσόδων και 1/3 από διεύρυνση δαπανών, ενώ οι πληρωμές τόκων ήταν λιγότερες σε σχέση με ένα χρόνο νωρίτερα

Ισοζύγιο-Πρωτογενές ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης*

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, έως 6/2020

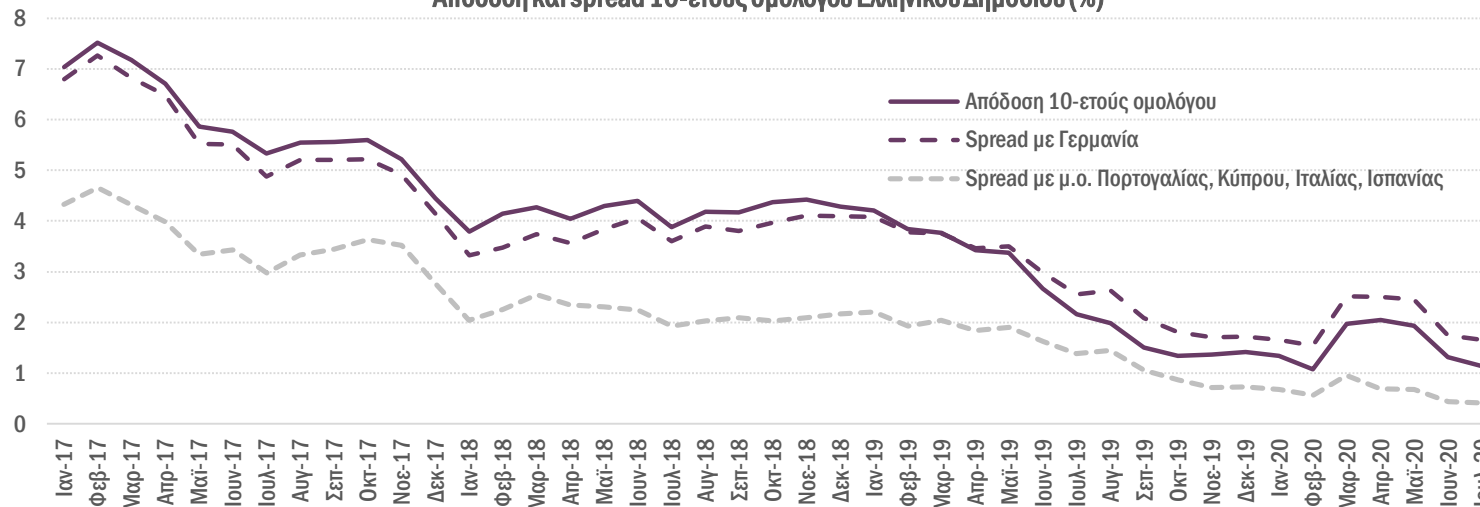
* Σε ταμειακή και ενοποιημένη βάση. Το Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης προκύπτει από τη διαφορά εσόδων-δαπανών της. Το Πρωτογενές Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης προκύπτει αφαιρώντας τις πληρωμές τόκων από το ισοζύγιό της.

Επιδείνωση Ισοζυγίου Γενικής Κυβέρνησης κατά €748 εκατ. τον Ιούνιο σε σχέση με ένα έτος πριν, σε έλλειμμα €1,07 δισεκ., από €3,18 δισεκ. τον Μάιο. Παρόμοια επιδείνωση Πρωτογενούς Ισοζυγίου από πέρυσι (έλλειμμα €653 εκατ.).

Στο αρχικό εξάμηνο, πρωτογενές έλλειμμα €5,48 δισεκ., έναντι πρωτογενούς πλεονάσματος €1,69 δισεκ. πριν ένα χρόνο.

Η απόδοση των ελληνικών ομολόγων μειώθηκε περαιτέρω τον Ιούλιο, συγκλίνοντας στις χώρες του ευρωπαϊκού νότου

Απόδοση και spread 10-ετούς ομολόγου Ελληνικού Δημοσίου (%)

Πηγή: ΕΚΤ, έως 7/2020

Μειώθηκαν τον Ιούλιο, τόσο το spread του 10-ετούς ελληνικού ομολόγου έναντι του γερμανικού (166 μ.β.), όσο και η διαφορά έναντι των ομολόγων του «νότου» (41 μ.β.)

Δείγμα της συνεχιζόμενης ενίσχυσης της σχετικής εμπιστοσύνης στην Ελλάδα από τη διαχείριση της πανδημίας, η Ελλάδα επανεξέδωσε 10-ετές ομόλογο στις αρχές Σεπτεμβρίου, αντλώντας €2,5 δισεκ. με ιστορικά χαμηλή απόδοση κοντά στο 1,2% και πολλή υψηλή ζήτηση, η οποία ξεπέρασε τα €18 δισεκ. Η συντριπτική πλειοψηφία των αγοραστών ήταν ξένοι θεσμικοί επενδυτές.

Σύνοψη – Δημόσια Οικονομικά

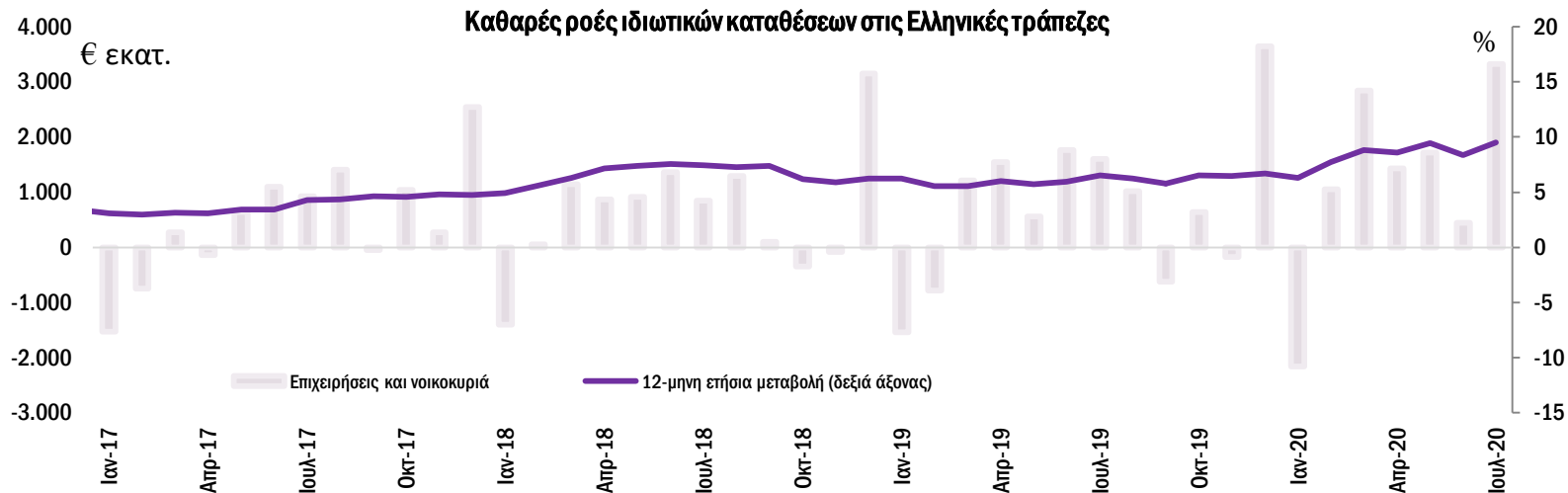
- Συνεχίζεται η επιδείνωση των δημόσιων οικονομικών τον Ιούνιο λόγω της πανδημίας. Υποχώρηση εσόδων από πέρυσι κατά 8,3% και αντίστοιχη διεύρυνση δαπανών 3,9%. Από την άλλη πλευρά, η **υστέρηση των εσόδων** έναντι του 2019 ήταν η μικρότερη του δεύτερου τριμήνου, όπως και η **άνοδος των δαπανών**. Εφόσον συνεχιστούν αυτές οι τάσεις, θα μετριάσουν τις σημαντικές αποκλίσεις στο προηγούμενο δίμηνο Απριλίου – Μάϊου.
- Στο αρχικό εξάμηνο του 2020, **πρωτογενές έλλειμμα** Γενικής Κυβέρνησης €5,48 δισεκ., έναντι πρωτογενούς πλεονάσματος €1,69 δισεκ. πριν ένα χρόνο
- Υποχώρησαν τον Ιούλιο, τόσο το επιτόκιο του **10-ετούς ελληνικού ομολόγου** (1,14%), καθώς και το spread του έναντι του γερμανικού (166 μ.β.), αντανακλώντας κυρίως την παραμένουσα υψηλή αξιοπιστία της Ελλάδας από τη διαχείριση της πανδημίας. Επίπεδο πλησίον του διαχρονικά ελάχιστου αυτό του επιτοκίου του 10-ετούς ομολόγου, το οποίο σημειώθηκε τον περασμένο Φεβρουάριο (1,07%).
- Οι πολύ χαμηλές αποδόσεις ευνοούνται και από τη συνεχιζόμενη **υψηλή ρευστότητα** της ΕΚΤ, μέσω των έκτακτων προγραμμάτων ενίσχυσης της ρευστότητας λόγω του κορωνοϊού (PEPP κ.λπ.)
- Σαφές στοιχείο εμπιστοσύνης στην εγχώρια οικονομία και η έκδοση 10-ετούς ομολόγου στην αρχή του Σεπτεμβρίου, με ιστορικά χαμηλή απόδοση, κοντά στο 1,2% και πολλή υψηλή ζήτηση (€18 δισεκ., έναντι αρχικού στόχου περίπου €2 δισεκ.).

7. Τραπεζικά

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2020

*«Οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας μετά την
τουριστική περίοδο»*

Οι τραπεζικές καταθέσεις αυξάνονται με τον υψηλότερο ετήσιο ρυθμό μεταβολής των τελευταίων 11 ετών

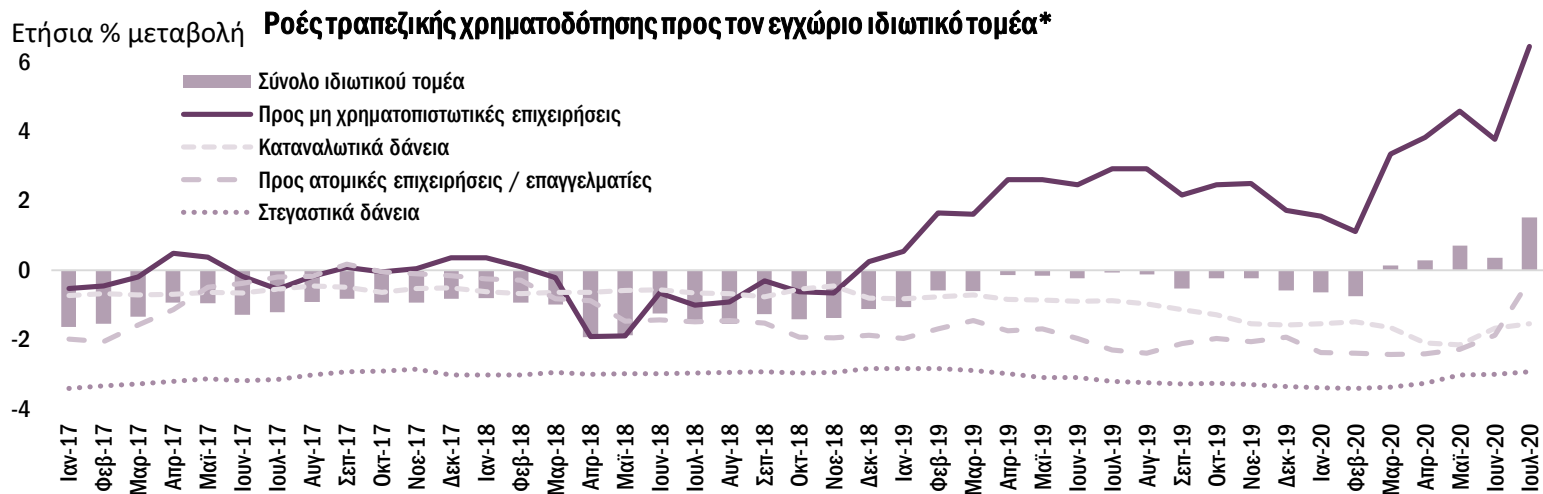

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 7/2020

Η ανάκαμψη των ιδιωτικών καταθέσεων ωθήθηκε περαιτέρω κατά τη διάρκεια του 2020, με την αύξηση της ιδιωτικής αποταμίευσης που παρατηρήθηκε μετά την εφαρμογή των μέτρων καταστολής της πανδημίας.

Ο 12-μηνος ρυθμός ετήσιας αύξησης των καταθέσεων ήταν 9,5% τον Ιούλιο του 2020.

Η πιστωτική επέκταση προς επιχειρήσεις ενισχύεται κατά τη διάρκεια του 2020 από τα μέτρα τόνωσης της ρευστότητας για την αντιμετώπιση της πανδημίας

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 7/2020

* Οι ροές προκύπτουν από τις μεταβολές των υπολοίπων διορθωμένες για τις διαγραφές δανείων, απομειώσεις αξίας χρεογράφων, τις συναλλαγματικές διαφορές και τις αναταξινομήσεις/μεταβιβάσεις δανείων.

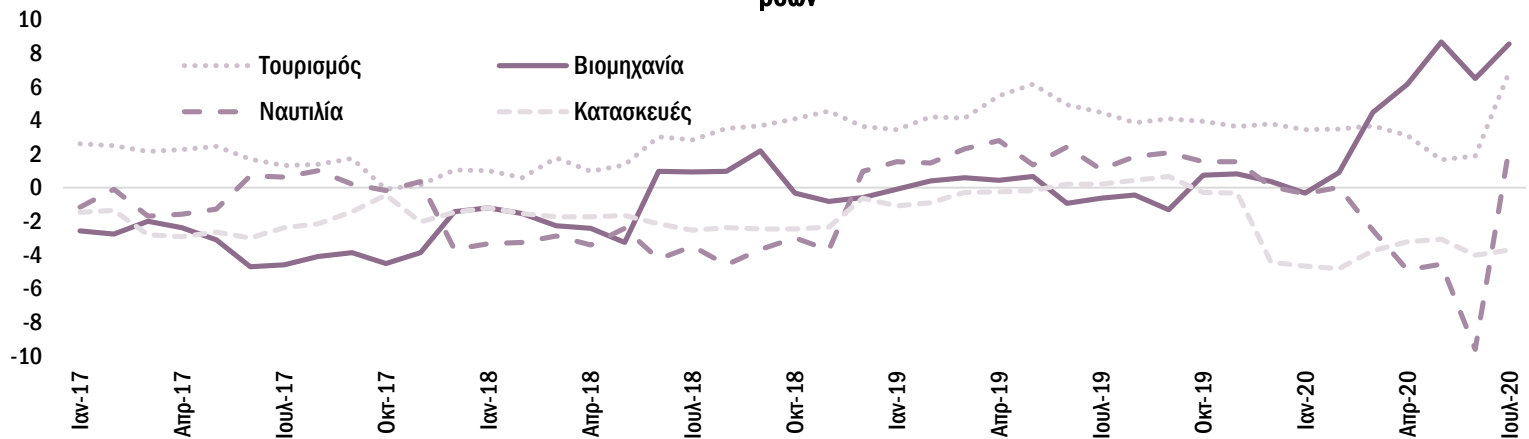
Ανακάμπτει έντονα η χρηματοδότηση προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, κυρίως μέσα από προϋπάρχουσες γραμμές πίστωσης αλλά και υπό την επίδραση των μέτρων τόνωσης της ρευστότητας όπως οι εγγυήσεις του ΤΕΠΙΧ-II, και των διευκολύνσεων χρηματοδότησης των τραπεζών από την ΕΚΤ

Μικρότερη η συρρίκνωση των δανείων προς ελεύθερους επαγγελματίες τον Ιούλιο.

Η χρηματοδότηση της κατανάλωσης και γενικά των νοικοκυριών συνέχισε να μειώνεται.

Η βιομηχανία αποτέλεσε τον κλάδο-οδηγό της πιστωτικής επέκτασης μετά την περίοδο του lockdown

Τραπεζική χρηματοδότηση προς τον εγχώριο επιχειρηματικό τομέα, σε ενδεικτικούς κλάδους, ετήσια % μεταβολή ροών*

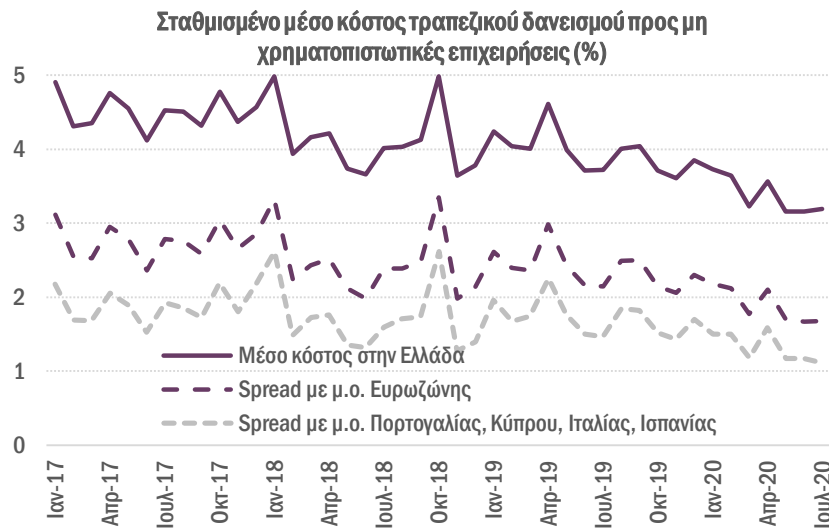
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 7/2020

* Οι ροές προκύπτουν από τις μεταβολές των υπολοίπων διορθωμένες για τις διαγραφές δανείων, απομειώσεις αξίας χρεογράφων, τις συναλλαγματικές διαφορές και τις αναταξινομήσεις/μεταβιβάσεις δανείων.

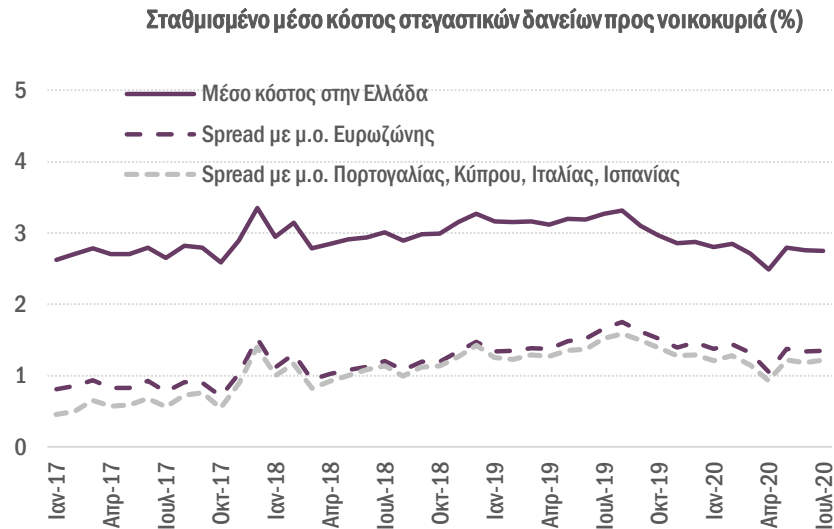
Ανάκαμψη κατέγραψε η πιστωτική επέκταση στον τουρισμό και τη ναυτιλία τον Ιούλιο, αμείωτη η πιστωτική συρρίκνωση για τις κατασκευές

Τα επιτόκια δανεισμού είναι ιδιαίτερα χαμηλά, αν και υψηλότερα από άλλες χώρες της Ευρώπης

Το κόστος νέου δανεισμού των ελληνικών επιχειρήσεων μειώθηκε σε ιστορικά ελάχιστο επίπεδο περί το 3,2%

Το επιτόκιο νέων στεγαστικών δανείων από τα νοικοκυριά διατηρείται σε χαμηλά επίπεδα, περί το 2,8%

Ωστόσο, το κόστος δανεισμού παραμένει σημαντικά υψηλότερα από τον μ.ό. του «νότου» της Ευρωζώνης, περί τις 110 μ.β. για τις επιχειρήσεις και 120 μ.β. για τα νοικοκυριά

Σύνοψη – Τραπεζικά

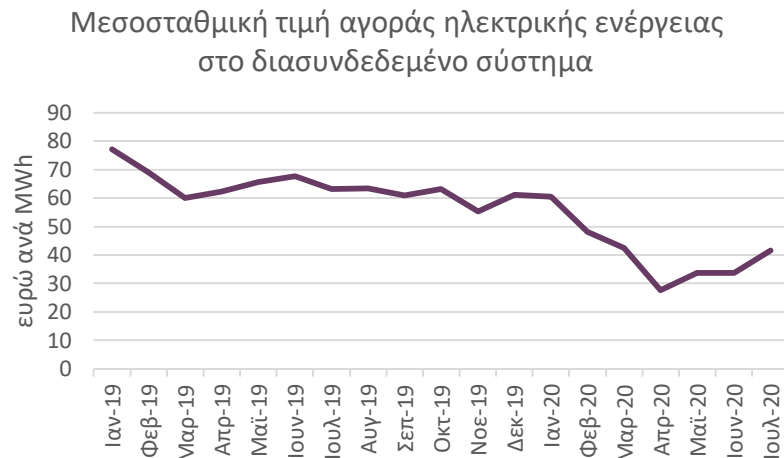
- Οι τραπεζικές **καταθέσεις** αυξάνονται με τον υψηλότερο ετήσιο ρυθμό μεταβολής των τελευταίων 11 ετών.
- Συνεχίστηκε η αύξηση των **νέων χρηματοδοτήσεων** προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις τον Ιούλιο κατά 6,5% σε ετήσια βάση, υπό την επήρεια και των μέτρων τόνωσης της ρευστότητας όπως οι εγγυήσεις του ΤΕΠΙΧ-II, ενώ συνεχίστηκε η πιστωτική συρρίκνωση προς τα νοικοκυριά.
- Η βιομηχανία αποτέλεσε τον **κλάδο-οδηγό της πιστωτικής επέκτασης** μετά την περίοδο του lockdown, ενώ αμείωτη συνεχίστηκε η πιστωτική συρρίκνωση στον κλάδο των κατασκευών.
- Τα **επιτόκια** νέου δανεισμού βρίσκονται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τα νοικοκυριά, αν και εξακολουθούν να είναι υψηλότερα από άλλες χώρες της Ευρώπης.

8. Ενέργεια, Υποδομές, Περιβάλλον

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2020

*«Οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας
μετά την τουριστική περίοδο»*

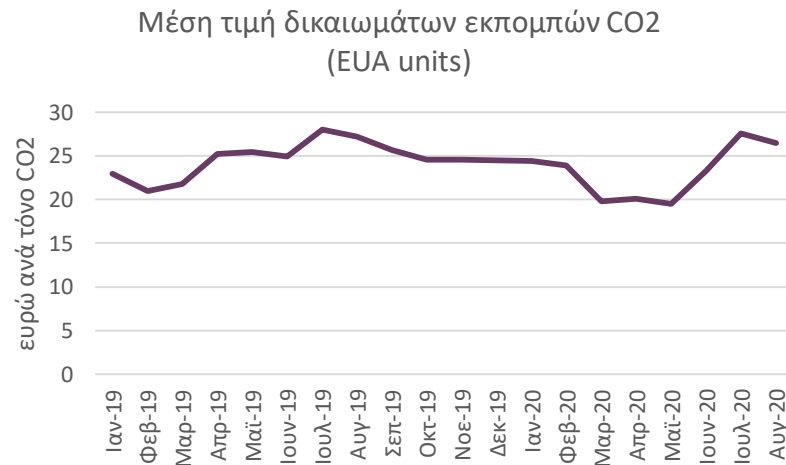
Το κόστος ηλεκτρικής ενέργειας στη χονδρεμπορική αγορά αυξήθηκε σημαντικά τον Ιούλιο...

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 7/2020

Η μεσοσταθμική τιμή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στο διασυνδεδεμένο σύστημα (οριακή τιμή συστήματος) διαμορφώθηκε τον Ιούλιο στα 41,7 €/MWh, υψηλότερη κατά 23,9% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα

...ενώ η τιμή των δικαιωμάτων εκπομπών CO₂, σημείωσε κάμψη τον Αύγουστο

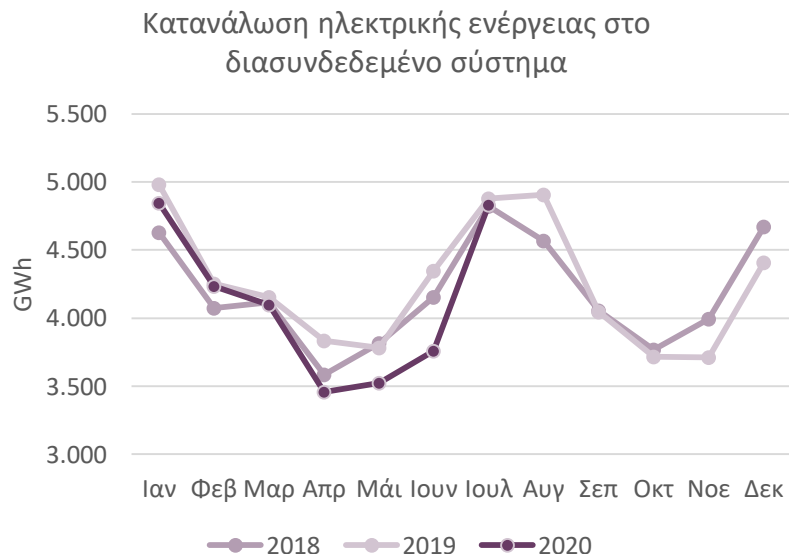

Πηγή: ΛΑΓΓΗΕ, έως 8/2020

Η μέση τιμή των δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ διαμορφώθηκε τον Αύγουστο στα 26,5 €/tCO₂, 4,1% χαμηλότερα σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα

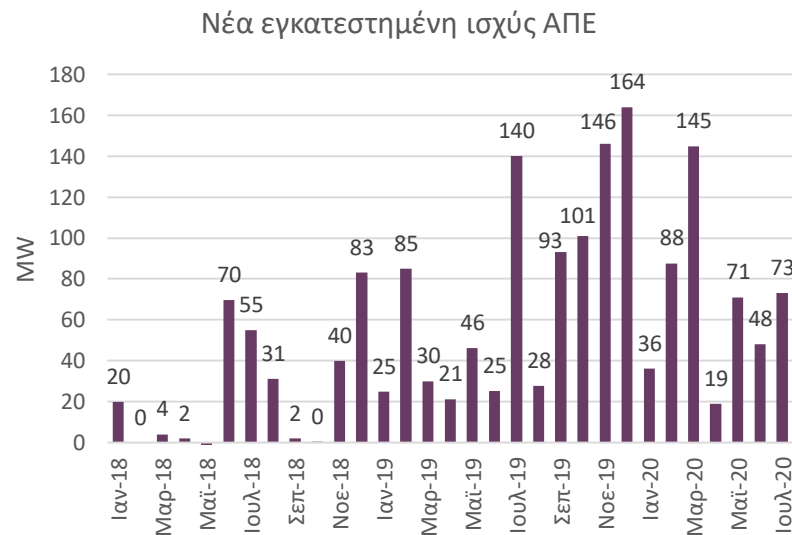
Ανάκαμψη κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, οι επενδύσεις σε ΑΠΕ διατήρησαν τον ανοδικό ρυθμό τους

Η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στο διασυνδεδεμένο σύστημα τον Ιούλιο διαμορφώθηκε στις 4.832 GWh, οριακά χαμηλότερα κατά 1% συγκριτικά με τον ίδιο μήνα του προηγούμενου έτους

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 7/2020

Η εγκατεστημένη ισχύς ΑΠΕ* για ηλεκτροπαραγωγή αυξήθηκε τον Ιούλιο κατά 73 MW

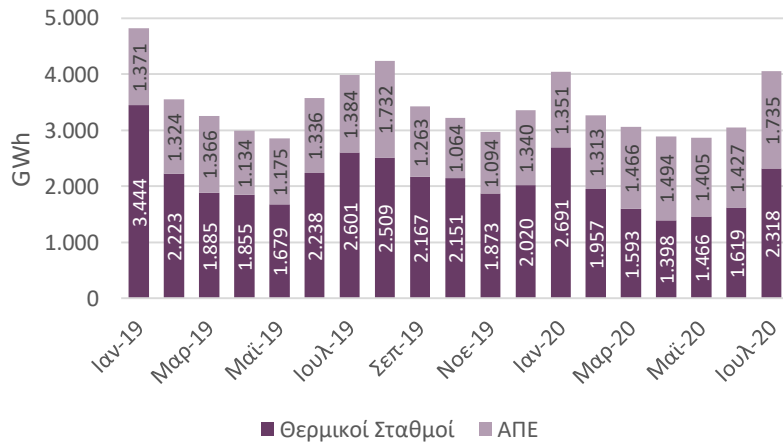
*Δεν συμπεριλαμβάνεται η ισχύς από υδροηλεκτρικούς σταθμούς.

Πηγή: ΔΑΠΕΕΠ, έως 7/2020

Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ αυξάνει το μερίδιό της σε σχέση με τους θερμικούς σταθμούς

Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από θερμικούς σταθμούς στο διασυνδεδεμένο σύστημα τον Ιούλιο μειώθηκε κατά 10% και από ΑΠΕ αυξήθηκε κατά 25% συγκριτικά με τον ίδιο μήνα του προηγούμενου έτους

Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από θερμικούς σταθμούς και ΑΠΕ* στο διασυνδεδεμένο σύστημα

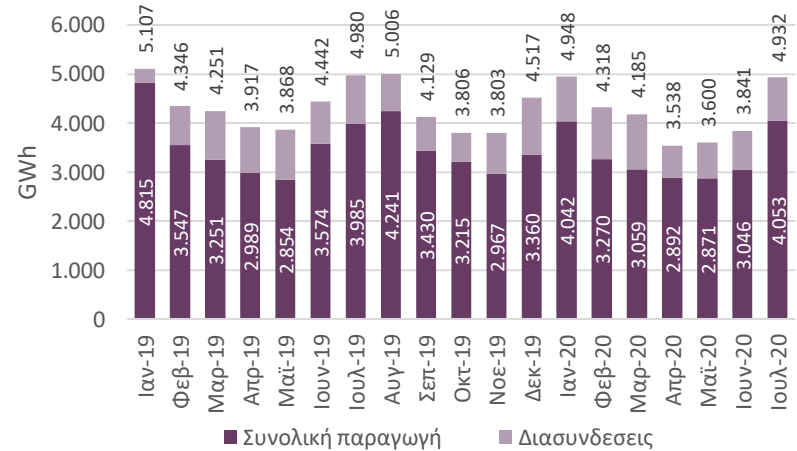

*Συμπεριλαμβάνεται η ενέργεια από υδροηλεκτρικούς σταθμούς

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 7/2020

Η συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας μειώθηκε κατά 1% συγκριτικά με τον ίδιο μήνα του προηγούμενου έτους

Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και ισοζύγιο διασυνδέσεων στο διασυνδεδεμένο σύστημα*

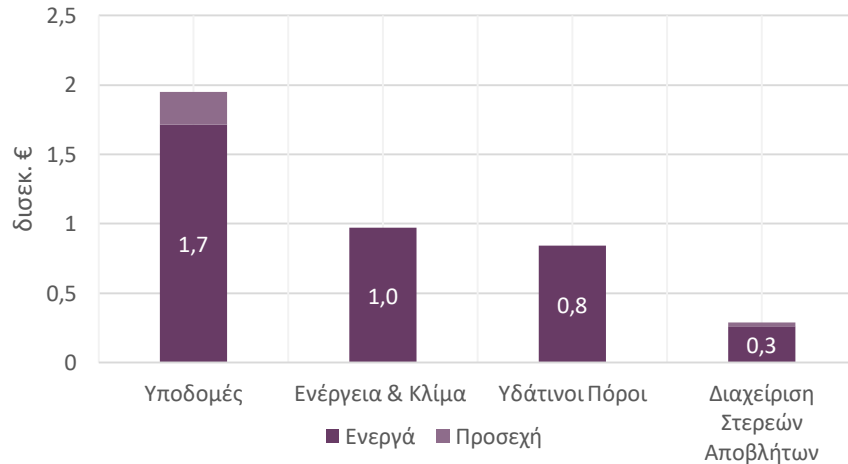

*Δεν συμπεριλαμβάνονται οι απώλειες συστήματος. Οι διασυνδέσεις αφορούν στις καθαρές εισαγωγές.

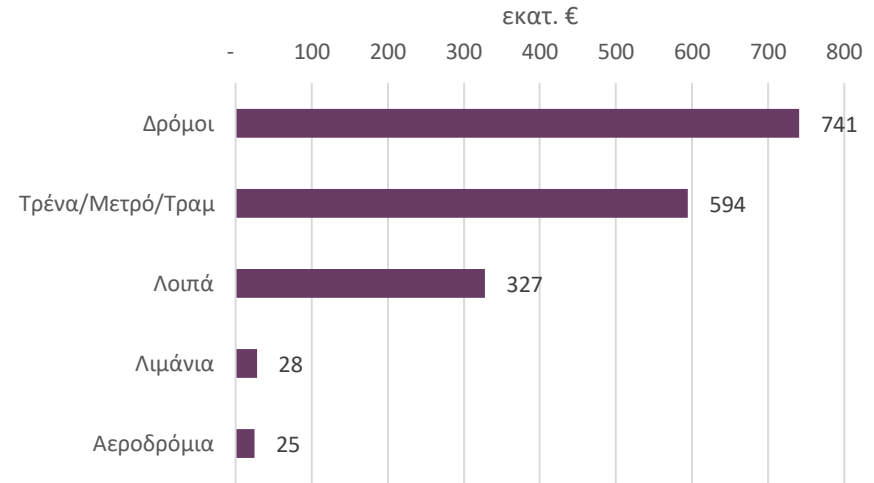
Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 7/2020

Σε περίπου €1,7 δισεκ. ανοιχτές προσκλήσεις έργων σε υποδομές.
Έπονται τα έργα σε ενέργεια και προστασία περιβάλλοντος.

Τρέχουσες προσκλήσεις έργων*

Υποδομές - Ανοιχτές προσκλήσεις

*Αφορά σε προσκλήσεις έργων μέσω ΕΣΠΑ 2014-2020, ΣΔΙΤ και σχέδια επενδύσεων στο πλαίσιο παραχωρήσεων ΤΑΙΠΕΔ έως 8/2020. Κάθε μια από τις κατηγορίες περιλαμβάνει τα εξής έργα:

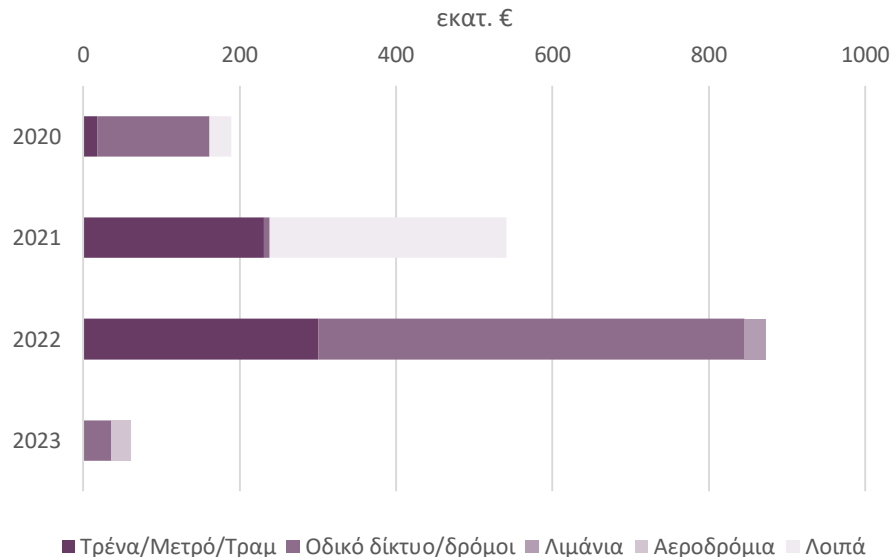
- Υποδομές: Οδικά δίκτυα-δρόμοι, μέσα σταθερής τροχιάς, λιμάνια, αεροδρόμια κλπ.
- Ενέργεια & Κλίμα: Βελτίωση ενεργειακής αποδοτικότητας κτιρίων, πρόληψη κινδύνων από πλημμύρες και πυρκαγιές, ενεργειακή διασύνδεση απομακρυσμένων περιοχών
- Υδάτινοι πόροι: Συλλογή και επεξεργασία υγρών αποβλήτων / αστικών λυμάτων, αποδοτική διαχείριση πόσιμου ύδατος, γενικότερες υποδομές διαχείρισης υδάτινων πόρων
- Στερεά Απόβλητα: Δημιουργία πράσινων σημείων, ανάπτυξη συστημάτων συλλογής βιοαερίου, αστικά απόβλητα, μονάδες κομποστοποίησης κλπ.

Πηγές: ΕΣΠΑ 2014-2020 και ΣΔΙΤ, έως 8/2020

*Στα Λοιπά συγκαταλέγονται έργα αναβάθμισης αστικού περιβάλλοντος, υποδομές άθλησης, έργα ανάδειξης πολιτιστικής κληρονομιάς κλπ.

Συσσώρευση έργων σε υποδομές το 2020. Εν αναμονή του ΕΣΠΑ 2021-2027 για νέα έργα σε Ενέργεια, Διαχείριση αποβλήτων, Υδ. πόρους

Τρέχουσες προσκλήσεις έργων σε υποδομές, ανά κατηγορία έργου και έτους

* Περιλαμβάνονται επενδύσεις σε ενέργειες του ΤΑΙΠΕΔ ολοκληρωμένες το 2020, βάσει του προϋπολογισμού επενδύσεων

Πηγές: ΕΣΠΑ 2014-2020, ΣΔΙΤ, ΤΑΙΠΕΔ έως 8/2020

- Διαχείριση στερεών αποβλήτων, υδάτινοι πόροι, ενέργεια και κλίμα: σχεδόν όλες οι προσκλήσεις λήγουν το 2020
- Το μεγαλύτερο τμήμα των τρεχόντων διαγωνισμών σε υποδομές για το 2020 αφορά σε Οδικά δίκτυα/δρόμους. Ανοιχτοί έως το 2022 πολλοί διαγωνισμοί για Οδικά δίκτυα/δρόμους.
- Στο τρέχον έτος έχουν ολοκληρωθεί από το ΤΑΙΠΕΔ οι παραχωρήσεις των μαρίνων Αλίμου και Χίου και του ξενοδοχείου Castello Bibelli. Περισσότερα από €70 εκατ. σε επενδύσεις (βάσει master plan παραχώρησης).
- Εν εξελίξει διαγωνισμοί για ΔΕΠΑ Υποδομών, ΔΕΠΑ Εμπορίας, 30% Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, μαρίνα Ιτέας κ.ά.
- Το νέο ΕΣΠΑ 2021-2027 δεν έχει οριστικοποιηθεί. Οι πρώτες προσκλήσεις αναμένονται το επόμενο έτος.
- Ανάγκη για υλοποίηση υποδομών για γρήγορη μετάβαση σε πιο κυκλικό και ουδέτερο αναπτυξιακό πρότυπο

Σύνοψη – Ενέργεια, Υποδομές, Περιβάλλον

- Στην **αγορά ενέργειας**, το κόστος ηλεκτρικής ενέργειας στη χονδρεμπορική αγορά ανέκαμψε τον Ιούλιο, ενώ η κατανάλωση κατέγραψε οριακή μόνο πτώση σε ετήσια βάση.
- Οι επενδύσεις σε ΑΠΕ διατήρησαν τον ανοδικό ρυθμό τους.
- Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ αυξάνει το μερίδιό της σε σχέση με τους θερμικούς σταθμούς
- Οι επενδύσεις σε ΑΠΕ ανέκαμψαν τον Ιούλιο, ενώ υποχώρησαν οι τιμές δικαιωμάτων εκπομπών CO₂.
- Στα **δημόσια έργα**, το σύνολο των ανοιχτών προσκλήσεων για δημόσια έργα υποδομών αγγίζει τα €1,7 δισεκ. Προκειμένου να τροφοδοτηθεί η ανάπτυξη, παραμένουν αρκετά χαμηλά οι σχετικές προσκλήσεις έργων, περίπου στο 0.9% του ΑΕΠ και αναδεικνύονται ευκαιρίες ενίσχυσής τους μέσα από αξιοποίηση πόρων του νέου Ταμείου Ανάκαμψης.